

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI**

Seduta ta' nhar il-Ħamis, 7 ta' Novembru, 2024.

Numru : 12

Rikors numru 396/2020/1 TA

**Joseph Filletti, f'ismu proprju u bħala eredi universali ta' martu
Emmanuela Filletti.**

v.

GlobalCapital Financial Management Limited (C30053)

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar żewġ appelli mressqa wieħed mill-kumpanija konvenuta GlobalCapital Financial Management Limited u l-ieħor mill-attur Joseph Filletti mis-sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, nhar il-31 ta' Jannar, 2023, li biha ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni u l-bqija tal-eċċezzjonijiet tal-kumpanija konvenuta, u

laqgħet it-talbiet attriċi li b'konsegwenza ta' bejgħ ħażin ta' investimenti, l-attur ġarrab telf ta' kapital u telf ta' qligħ u kkundannat lill-kumpanija konvenuta tħallas id-danni likwidati, bl-imgħaxijiet hemm indikati lill-atturi. Bl-ispejjeż jitħallsu bis-sehem ta' tlieta minn ħamsa mill-kumpanija konvenuta u l-bqija (i.e. żewġ partijiet minn ħamsa) mill-attur.

Daħla

2. B'rikors maħluf imressaq fit-8 ta' Ġunju, 2020, l-attur fisser li meta huwa u martu kellhom 'il fuq minn sebgħin sena u allura kienu pensjonanti, seħħ l-allegat *investment misselling* fil-konfront tiegħu u ta' martu mill-kumpanija konvenuta. Ifisser li huwa u martu marru biss skola primarja u ma tgħallmux skola. Kemm hu hekk l-attur jgħid li huwa jaf jiffirma iżda ma jafx jaqra u jikteb, la bil-Malti u wisq anqas bl-Ingliż, tant li dejjem ivvota fl-elezzjonijiet bl-għajnuna tal-Assistenti Kummissjonarji Elettorali. Jingħad ukoll mill-atturi li fiż-żmien ta' qabel ma ħareġ bil-pensjoni, huwa kien jaħdem għal rasu f'hanut tad-drappijiet u l-*jeans* u kien ukoll *hairdresser*, filwaqt li l-mara tiegħu qatt ma ħadmet bi qligħ u kienet iddedikat ruħha bħala mara tad-dar u bħala omm ta' erbat itfal. Il-mara tal-attur mietet fit-22 ta' April, 2008, u ħalliet lill-attur bħala l-werriet universali tagħha.

3. Jissokta jgħid li fit-8 ta' Novembru, 2004, martu u huwa bieġu d-

dar tagħhom fil-Madliena għas-somma ta' Lm650,000, liema dar kienet inbniet minn Filletti stess fuq art fil-Madliena li kienet inxtrat ħafna snin qabel, fis-sena 1978 għas-somma ta' madwar Lm2,500. Mir-rikavat tal-bejgħ, il-miżżewġin Filletti nhar is-16 ta' Novembru, 2004, xtraw appartament ferm iżgħar, u garaxx, fis-Swieqi għas-somma komplessiva ta' Lm150,000 f'liema post l-attur għadu joqgħod fih illum.

4. Jissokta jgħid li għal dak li fadal mis-somma, huma xtaqu li jinvestuha b'mod prudenti u kawt, u b'mod li tagħtih dak il-ftit ta' rendiment biex jissupplimenta l-pensjoni tas-sigurtà soċjali. Il-koppja ddeċidiet li taqsam is-somma bejn l-HSBC u l-kumpanija konvenuta, GlobalCapital, li kienet qiegħda tirriklama b'mod intensiv fuq il-mezzi tax-xandir dwar is-servizzi ta' investiment tagħha. Madankollu, filwaqt li fl-HSBC Bank Malta plc investew is-somma fdata f'idejhom fi strumenti finanzjarji b'kapital garantit u li rrendew tajjeb, min-naħa l-oħra, fil-każ tal-GlobalCapital, għalkemm dawn ġew imwissija li l-investimenti riedu jkunu kawti, u għalkemm min-naħa tal-GlobalCapital intqal lill-attur u lil martu li l-investimenti li kienu qed jirrakkomandaw kienu b'kapital garantit, dan ma kien xejn minnu u b'hekk garrbu telf sostanzjali ferm.

5. L-attur ifisser kif f'Novembru 2004, huwa u martu marru fl-uffiċċji tal-kumpanija konvenuta biex jieħdu parir kif l-aħjar jinvestu s-somma li rċevew mill-bejgħ tad-dar. Waqt il-laqqgħa, l-attur u martu ġew allokat

bħala “*Financial Planning Manager*” lil Andrè Micallef. Huma rrispondew għall-mistoqsijiet kollha li għamlilhom Micallef u l-attur jiċċhad li qatt urew xi diffikultà li jagħtu l-informazzjoni kollha. Anzi huwa jgħid li dejjem spjegaw li sa dak iż-żmien ftit li xejn qatt kienu għamlu investimenti u għalhekk xtaqu jieħdu parir kif jagħmlu investiment b’mod li jieħdu xi ftit imgħax ta’ kull sena. Huma għamlu premura kif l-investiment kellu jkun sigur tant li l-kapital ikun garantit għaliex huma kienu kawti ferm u ma ridux jieħdu riskji u ma kienu jifhmu xejn fil-finanzi u ma kellhom l-ebda esperjenza f’dan il-qasam. Micallef qalilhom li l-aħjar parir li seta’ jagħtihom kien li jinvestu f’ *The Protected Asset Traded Endowment Plan Fund No 2* (“PATF TEP 2”) liema investiment qalilhom li kien “*low risk*” u kellu l-kapital garantit.

6. Jissokta jgħid li Andrè Micallef tahom fuljett u qalilhom li dak li qed jgħidilhom huwa wkoll ikkonfermat fuq dan il-fuljett. Qalilhom li dan il-prodott kien ta’ sodisfazzjon sħiħ għal numru kbir ta’ klijenti tagħhom u li anke ħafna mill-impjegati tal-kumpanija konvenuta, u tal-familji tagħhom, kienu qed jinvestu fih, u dan għax jirrendi tajjeb filwaqt li huwa xorta b’riskju baxx. L-attur jiddikjara li ma ssemma l-ebda riskju tal-prodott minn Micallef, u dan fl-ebda darba mit-tliet okkażjonijiet separati li ngħataw parir biex jinvestu fil-PATF TEP2: - l-ewwel darba fis-16 ta’ Diċembru, 2004, meta ngħataw parir biex jinvestu €90,000, £Stg 96,000 u US\$60,000; - it-tieni okkażjoni kienet fid-19 ta’ April 2006, meta l-atturi

ngħataw parir biex jinvestu s-somma ta' £Stg 200,000; u - it-tielet okkażjoni kienet fis-16 ta' Novembru, 2006, meta ngħata l-parir li jsir l-investment ta' €148,100. L-attur jiddikjara li hu u martu dejjem straħu fuq il-parir tal-kumpanija konvenuta bħala provditur tas-servizzi ta' investment liċenzjat. Għalkemm l-attur jiftakar li ntalbu li jiffirmaw minn Micallef diversi drabi, huwa jaħlef li dawn il-formoli qatt ma nqraw lilhom, lanqas qatt ġew maqluba għall-Malti. Huma kienu sempliċement jiffirmaw fil-post fejn jintqal lilhom. Barra minn hekk, l-attur jiddikjara wkoll li hu u martu qatt ma ngħataw kopji tad-dokumenti li kienu ffirmaw u li huma qatt ma kienu qalu lil Micallef li ma jridux kopja tal-istess. Dawn il-kopji ngħataw mill-kumpanija konvenuta biss f'Diċembru 2019.

7. Jingħad mill-attur li fis-sajf tas-sena 2010, huwa sar jaf li l-investment fil-PATF TEP 2 beda jgarrab telf kapitali sostanzjali ferm u mar jilmenta mal-kumpanija konvenuta dwar dan. Saħaq magħha kif dejjem kien intqal lilu u lil martu li dan huwa investment ta' riskju baxx u bil-kapital garantit. Sadattant André Micallef ma kienx għadu jaħdem mal-kumpanija konvenuta u d-diversi uffiċjali li kienu jkellmuh kienu kollha jgħidulu li jekk jiġbed kollox issa, jiġifieri qabel ma jgħaddu ħames snin mill-investment, huma jeħlu penali ta' 5%, u appartu minn hekk il-PATF kien għamel restrizzjonijiet fuq il-bejgħ. Dawn l-uffiċjali kollha tawh parir biex ma jippanikjax u jistenna għaliex il-prezz jirkupra. Iżda minkejja li huwa stenna ferm biex forsi l-prezz tal-PATF TEP 2 jirkupra, sena wara

I-oħra l-prezz baqa' qatt ma rkupra l-kapital, u dan minbarra li qatt ma kien daħħal l-ebda imgħax. Fis-sena 2015, l-attur iddeċieda li jibda jbiegħ parti mill-investiment u fis-sena 2017 biegħ dak li kien baqa'. Ir-riżultat ta' dan kien li l-esponenti ġarrab it-telf kapitali kif ġej:

- Fl-ewwel investiment ta' disgħin elf €90,000 li sar f'Diċembru 2004 u nbiegħ f'Ġunju 2015, huwa sostna telf kapitali ta' €817, mingħajr qatt ma daħħal ebda dħul matul aktar minn għaxar snin;

- Fit-tieni investiment, dak ta' £Stg96,000 li sar f'Diċembru 2004 u nbiegħ f'Mejju 2015, huwa sostna telf kapitali ta' £Stg5,976, mingħajr qatt ma daħħal ebda dħul matul aktar minn għaxar snin;

- Fit-tielet investiment, dak ta' US\$60,000 li sar f'Diċembru 2004 u nbiegħ f'April 2015, ma sar l-ebda telf, anzi qligħ ta' US\$5,314 anke jekk ma kien hemm l-ebda dħul matul aktar minn għaxar snin;

- Fir-raba' investiment, dak ta' £Stg200,000 li sar f'April 2006 u li nbiegħ f'Mejju 2015, l-attur sofra telf kapitali ta' £Stg34,549 u mingħajr ebda dħul f'aktar minn disa' snin;

- Fil-ħames investiment, dak ta' €148,100 li sar f'Novembru 2006 u li nbiegħ f'Marzu 2017, l-attur sofra telf kapitali ta' €18,986 ekwivalenti għal 13%, mingħajr ebda dħul matul ħdax 'il sena.

8. Illi l-attur jgħid li sadattant, il-kumpanija konvenuta baqqgħet qatt ma għadditlu kopja tad-dokumenti ffirmati minnhom fil-proċess li sar fl-investimenti mertu ta' din il-kawża. Kien biss fid-19 ta' Novembru, 2019, permezz tal-konsulent finanzjarju Paul Bonello, li l-attur għamel ilment bil-miktub mal-kumpanija konvenuta, fejn talab kopji tad-dokumenti kollha li fuqhom ittieħdet il-firma tiegħu u ta' martu, u talab kumpens għat-telf li ġarrab fuq il-PATF TEP 2. Permezz tat-tweġiba tal-5 ta' Diċembru 2019, il-kumpanija konvenuta ċaħdet dan l-ilment u għaddiet kopji tad-dokumenti ffirmati mill-attur u martu, inkluż żewġ *Opening of Account and*

Client Profiles, Experienced Investor Declaration u diversi *File Notes*.

9. Jingħad mill-attur li dan l-investiment tal-PATF TEP 2 huwa strument finanzjarju kumpless tat-tip *asset backed securities* li jinvesti fi *traded life policy investments*, u li huwa ta' riskju għoli, tant li huwa tat-tip *Professional Investor Fund* u intiż biss għal *Experienced Investors* fl-istess tip ta' investiment. Iżda l-attur u martu ma kellhom l-ebda tagħrif, taħriġ jew esperjenza preċedenti f'dan it-tip ta' investiment speċjalizzat li l-kumpanija konvenuta bigħitilhom permezz tar-rappreżentanti tagħha.

10. L-attur jilmenta li l-kumpanija konvenuta, b'nuqqas ta' ħila, prudenza, diliġenza u attenzjoni, u bi ksur ċar tal-obbligi legali u professjonali tagħha, tat parir lilu u lil martu biex jinvestu flushom f'dan il-prodott spekulattiv minkejja li huma kienu ddikjaraw li kellhom attitudni ta' riskju kawt u konservattiv u li ma ridux jieħdu riskju għal kapital. Jinsisti li l-kumpanija konvenuta, kemm verbalment u kif ukoll permezz ta' *brochure* li ddistribwiet lill-attur u lil martu, żvijathom meta qaltilhom u ttamathom li dan l-investiment kien ta' riskju baxx.

11. Jisħaq li l-investiment imsemmi ma kienx tajjeb u idoneju għalihom, jew aħjar ma kienx *suitable*, kif ir-reġim regolatorju applikabbli jesigi. Lanqas ma kien kompatibbli maċ-ċirkostanzi tagħhom, mal-assenza totali tagħhom ta' tagħrif u esperjenza preċedenti f'dan it-tip ta' investimenti, u

mal-*loss absorption capacity* tagħhom, kif meħtieġ mir-reġim regolatorju applikabbli u r-Regoli tal-MFSA applikabbli fiż-żmien tal-bejgħ.

12. Barra minn hekk, l-attur jixli lill-kumpanija konvenuta li naqset tagħti lill-attur u lil martu l-informazzjoni kollha meħtieġa u rilevanti dwar in-natura ta' dawn l-investimenti u r-riskji involuti fihom, u naqset milli taċċerta ruħha li huma kienu kapaċi jifhmu r-riskji u kapaċi jieħdu deċiżjoni infurmata qabel jinvestu fil-PATF TEP 2.

13. Għalhekk jingħad mill-attur, li huwa ċar li l-kumpanija konvenuta naqset fil-konfront tal-attur u ta' martu mill-obbligi tagħha li tagħtihom servizz b'diligenza, sengħa, ħila u kura. Għall-kuntrarju, is-servizzi provduti mill-konvenuta lill-attur u lil martu ngħataw bi traskuraġni u negligenza kuntrattwali grossolana u bi ksur u inadempjenzi tal-obbligi kuntrattwali, riżultat ta' nuqqas ta' *client due diligence* u *product due diligence*, bi ksur ċar tal-liġijiet u r-reġim regolatorju applikabbli, u tal-obbligi fiduċjarji tagħha.

14. L-attur jilmenta wkoll, li l-kumpanija konvenuta approfittat ruħha min-nuqqas ta' għarfien u esperjenza fil-qasam tal-investimenti tal-attur u martu, u b'rieda ħażina, diżonestà u b'qerq, u bi ksur tal-obbligi professjonali u fiduċjarji tagħha, ħadet mingħandhom firem għal dikjarazzjonijiet u kundizzjonijiet li huma qatt ma setgħu jifhmu l-portata

tagħhom. Dan apparti li wħud minn dawn id-dikjarazzjonijiet lanqas kienu veritjieri, anzi kienu il-kuntrarju ta' dak li ntqal u ttieħdu biss biex permezz ta' dan l-artifiċju l-kumpanija konvenuta tkun tista' ddaħħal lill-attur u lil martu f'investiment li kien intiż biss għal investituri professjonali u ta' esperjenza u li ma kienx addattat għalihom u mhux fl-aħjar interess tagħhom. Dan kollu huwa kontra l-prinċipju ġenerali tal-**Kodiċi Ċivili** li l-kuntratti għandhom isiru b'rieda tajba, u wkoll kontra d-dispożizzjonijiet tal-**Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur, Taqsima VII**, meta ttieħdu dikjarazzjonijiet mhux ġusti u pprojbiti, intużaw prattiċi kummerċjali mhux ġusti, saru atti u ommissjonijiet qarrieqa, intweriet nuqqas ta' diliġenza professjonali, u ntuzat influwenza mhux xierqa bl-isfruttament ta' pożizzjoni ta' poter mill-istess kumpanija konvenuta fil-konfront tal-attur u martu bħala *retail investors*.

15. L-attur isostni li b'riżultat ta' dawn in-nuqqasijiet kollha tal-kumpanija konvenuta, hu u martu ġarrbu danni ingenti konsistenti f'telf massiċċ tal-kapital investit u tad-dħul ieħor relattiv, għal liema danni għandha twieġeb l-kumpanija konvenuta.

16. Għalhekk, l-attur ressaq din il-kawża li permezz tagħha talab lill-

Qorti:

« i. tiddikjara u tiddeciedi li s-soċjetà konvenuta ma aġixxietx fl-aħjar interess tal-attur u ta' martu u aġixxiet bi mala fidi u b'nuqqas ta' onestà, u naqset mill-obbligi kuntrattwali, legali u professjonali tagħha fil-konfront tagħhom, fl-għoti tas-servizzi ta' investiment fuq imsemmi;

ii. tiddikjara u tiddeċiedi li, b'riżultat ta' dan l-aġir u tan-nuqqasijiet attribwibbli lill-konvenuta, l-esponenti u martu sofrew danni ingenti konsistenti f'telf ta' kapital u qligħ;

iii. tikkundanna lis-soċjetà konvenuta tħallas lill-esponenti s-somma likwidata u dovuta magħmula minn telf ta' kapital ta' (tmien mija u sbatax-il ewro (€817), ħamest elef disa' mija u sitta u sebgħin Lira Sterlina (£Stg 5,976), erba' u tletin elf ħames mija u disgħa u erbgħin Lira Sterlina (£Stg 34,549), u tmintax-il elf disa' mija u sitta u tmenin ewro (€18,986), u li peress li qatt ma tħallas l-ebda interessi minn meta ġew investiti, għandu jitħallas ukoll l-imgħax bit-8% fis-sena ai termini tal-**Kodiċi Ċivili** mid-data ta' meta nxtraw, jiġifieri mis-16 ta' Dicembru 2004 fl-ewwel, it-tien u t-tielet każ, mid-19 ta' April 2006 fir-raba' każ, u mis-16 ta' Novembru 2006 fil-ħames każ, sad-data tal-pagament effettiv.

Bl-ispejjeż, inkluż it-talba biex il-Qorti, ai termini tal-**Artikolu 223(5) tal-Kap. 12**, tiffissa s-somma li tista' tintalab bħala spejjeż għax-xhud ex parte prodott mill-attur.

Bl-imgħax legali sad-data tal-pagament effettiv, kontra s-soċjetà konvenuta li tibqa' ingunta minn issa għas-subizzjoni, u b'riżerva għal kull azzjoni oħra kompetenti lill-esponenti fir-rigward.»

17. Il-kumpanija konvenuta ressqet l-eċċezzjonijiet tagħha fejn ingħad li:

«1. Illi, preliminarjament u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet l-oħra, l-azzjoni odjerna hija preskritta ai termini tal-**Artikolu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta**;

2. Illi fil-mertu, u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet l-oħra, l-ewwel (1) talba tal-attur hija infondata fil-fatt u fid-dritt inkwantu mhux minnu li s-soċjetà intimata ma aġixxietx fl-añjar interess tal-attur u martu u li aġixxiet bi mala fidi u b'nuqqas ta' onestà u li naqset mill-obbligi kuntrattwali, legali u professjonali tagħha fil-konfront tal-attur u martu fl-għoti tas-servizz ta' investiment li attwalment ingħata lill-attur u martu; Illi għaldaqstant din it-talba għandha tiġi miċħuda;

3. Illi fil-mertu, u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet surriferiti, it-tieni (2) u t-tielet (3) talbiet tal-attur huma infondati fil-fatt u fid-dritt inkwantu s-soċjetà intimata mhix responsabbli versu l-attur għal ebda dannu jew telf li seta' ġie soffert minnu u għalhekk is-soċjetà intimata ma għandhiex tiġi kkundannata tħallas ebda ammont in linea ta' danni jew telf jew imgħaxijiet lill-attur u għaldaqstant it-talbiet tal-attur fil-konfront tal-eċċipjenti għandhom jiġu miċħuda;

4. Illi mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet l-oħra, t-tielet (3) talba għall-imgħaxijiet hija kompletament infondata fil-fatt u fid-dritt; illi apparti l-

fatt li la l-kapital u lanqas d-dħul jew tkabbir kapitali ma kienu garantiti mis-soċjetà intimata, u apparti l-fatt ukoll li l-PATF ma kienx investiment li jrendi mgħaxxijiet, jiġi sottomess illi l-attur u martu għamlu l-investimenti de quo fl-2004 u l-2006 jiġifieri ftit snin biss qabel l-akbar kriżi fis-swieq finanzjarji li rat id-dinja mis-snin 1930 'l hawn. Għalhekk tenut kont tal-andament tas-swieq finanzjarji fiż-żmien inkwiżtjoni, l-attur ma jistax jassumi illi kieku investa flusu fl-investiment ieħor il-kapital kien ser jibqa' sħiħ u/jew li kienu ser jagħmlu xi dħul mill-investimenti tagħhom;

5. Salv eċċezzjonijiet ulterjuri;

Bl-ispejjeż kollha kontra l-attur.»

18. B'sentenza mogħtija fil-31 ta' Ottubru, 2023, l-Ewwel Qorti ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni u l-bqija tal-eċċezzjonijiet tal-kumpanija konvenuta, laqgħet it-talbiet attriċi limitatament u kkundannat lill-kumpanija konvenuta tħallas lill-atturi d-danni, li skont il-korrezzjoni awtorizzata b'digriet datat 29 ta' Mejju, 2023, huma kif ġej: (i) għall-investiment li sar f'Diċembru 2004, l-ammont likwidat u dovut għal dan l-investiment jammonta għal €6,767, bl-imgħaxxijiet ta' 5% mis-16 ta' Diċembru 2004 (meta nxtara a fol 75) sas-16 ta' Mejju 2015 (meta nbiegħ); (ii) għall-investiment li sar f'April 2006, l-ammont likwidat u dovut għal dan l-investiment jammonta għal €39,704, bl-imgħaxxijiet ta' 5% b'effett mid-19 ta' April 2006; u (iii) għall-investiment li sar fis-16 ta' Novembru 2006, is-somma dovuta għal dan l-investiment hi ta' €14,619 bl-imgħaxxijiet ta' 5% mis-16 ta' Novembru 2006 sal-ħlas effettiv. L-Ewwel Qorti ħadet kont ta' żieda ta' 10% inflazzjoni fuq kull somma li ġiet ikkunsidrata bħala li tilfu l-atturi. B'żieda ma' dan naqset mill-ammont likwidat 30% bħala persentaġġ li kellu jbatihom l-attur għar-raġunijiet imfissra fis-sentenza. Il-kumpanija konvenuta ġiet ikkundannata tħallas l-

ammont kif likwidat bl-imsemmija mgħaxxijiet mid-dati indikati sal-ħlas effettiv. Bl-ispejjeż tal-kawża jingarru kwantu għal tlieta minn ħames partijiet mill-kumpanija konvenuta u kwantu għar-rimamenti żewġ partijiet minn ħamsa mill-attur.

19. Ir-raġunijiet li wasslu lill-Ewwel Qorti sabiex tiddeċiedi hekk kienu dawn:

«**Konsiderazzjonijiet**

*Preskrizzjoni ai termini tal-**artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.***

*Is-soċjetà Konvenuta tibda biex tagħti eċċezzjoni fis-sens li l-azzjoni ttentata mill-Attur hija preskritta ai termini tal-**artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.***

A skans ta' ripetizzjoni din il-Qorti tagħmel ampja referenza għal deċiżjoni tal-Arbitru Dwar is-Servizzi Finanzjarji fejn fost oħrajn fuq eċċezzjoni anke jistrieħ fuq Sentenzi dwar din ix-xorta ta' preskrizzjoni mogħtija minn din il-Qorti kif preseduta:

*«L-eċċezzjoni l-oħra hija bbażata fuq l-**Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.** Qabel xejn, l-Arbitru jinnota li r-risposta ġiet intavolata fl-4 ta' Diċembru 2017, u sa dakinhar kienu diġà fis-seħħ l-emendi fil-**Kodiċi Ċivili** dwar il-preskrizzjoni. Fil-fatt, l-emendi rilevanti daħlu fis-seħħ fit-13 ta' Jannar 2017.*

*L-Artikolu rilevanti f'dan il-kuntest huwa l-**Artikolu 2160 tal-Kap. 16** li jipprovdi: Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-**artikoli 2147, 2148, 2149, 2156 u 2157,** m'għandhomx effett jekk il-partijiet li jeċċepuhom, ma jagħtux ġurament minn jeddhom waqt il-kawża li mhumieq debitori, jew li ma jiftakrux jekk il-ħaġa ġietx imħallsa.'*

*Il-Qrati tagħna spjegaw sew kif kellu jimxi min jagħti l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni wara t-13 ta' Jannar 2017, meta daħlu dawn l-emendi fil-**Kodiċi Ċivili.**»*

.....

Però apparti dan kollu, irid ukoll tittieħed inkonsiderazzjoni n-natura partikolari tal-investment inkwistjoni. Għalkemm veru li s-Soċjetà Konvenuta ma kinitx hi li ħolqot l-investment, hi kienet però, intermedjarja bejn min ħolqu u l-Attur. Il-Qorti tagħraf li l-brochure jippromwovi dan l-investment bħala an on going relation ma' min jixtrih (Frażi adottata minn

din il-Qorti u mhux fil-brochure). Di fatti skont para F il-penali dwar fidi jwasslu sas-sitt sena. Jekk ma tridx, id-diretturi għandhom ukoll absolute discretion li jimponu penali bla limitu anke wara s-sitt sena jekk ikun il-każ, kif fil-fatt ġara fil-każ li għandha quddiema. Klawsola, li fiha nnifisha hija in fatti dubbjuza fiha.

Di fatti meta l-Attur ġie biex biegh fl-2015 u 2017, Il-penali għal min jġbed qabel 5 snin kienet ta' 1.6 to 0 percent (a fol 113). B'ittra tat-18 ta' April 2011 l-Attur ġie informat li r-redemption penalty kienu ser jgħolluh għal 9% per sec 26 F of the Scheme particulars) (a fol 130). Din il-penali ġiet reset għal 5% b'ittra tat-3 ta' Novembru 2011(a fol 131). Preżumibilmment anke min holoq dan il-prodott ħass li kienet irragonevoli l-ewwel penali li impona. Dan ifisser, li jekk min holoq dan il-prodott seta' jbidel għad-diskrezzjoni tiegħu tul iż-żmien tal-kuntratt, il-klijent ma jistax jiġi mcaħħad li jazzjona abbażi ta' preskrizzjoni għaliex ir-relazzjoni hija kjarment an on going relation u din più l-kuntratt ma kienx ikkunsmat instantanjament mal-bejgħ tiegħu iżda tajjeb jew ħażin kienu għandhom qed ikunu implimentati partijiet minnu kif jixhdu l-penali imposti ħafna wara li nbiegh il-prodott. Dan huwa ukoll konformi mal-prinċipju ta' equal treatment f'kuntratti ta' ġeneru li strettament huwa sui generis.

Għalhekk l-eċċezzjoni ta' preskrizzjoni ser tkun respinta.

Il-mertu.

Il-Qorti tibda biex tirrileva s-segwenti.

Jiġi osservat, li ma hemmx dubbju li l-prodott mertu tal-Kawża żgur ma hux wieħed sempliċi u ordinarju. Dan mhux sempliċi investiment fix-xiri ta' ishma jew bonds fis-suq, direttament mill-investitur jew tramite intermedjarju, ta' xi Soċjetà li tinnegozja l-ishma tagħha fil-Borża. Huwa prodott kumpless u indubbjament maħsub għal min rabba kallu u avventuruż fid-dinja tal-investimenti.

Tant dan huwa minnu, li t-titlu ta' dan il-fund espressament jgħid li dawn huma "An experienced Investor Fund in the form of Open Ended Investment company" (a fol 90). Dan l-istess dokument li jipromwovi l-investiment jgħid ukoll "Paft has been established to enable the experienced investor" u jiddefinixxi experienced investor hekk: "persons who, in relation to any experience investor fund , are sufficiently experienced to understand the risks associated with an investment fund" (ara a fol 93. Emfażi tal-Qorti). Minn dak li eżaminat il-Qorti ma jidherx li huwa l-każ li jista' jingħad li l-Attur u martu, fil-mument tal-investiment kellhom esperjenza suffiċjenti sabiex jifhmu r-riskji assoċjati mal-investiment inkwistjoni. Il-Qorti ma tistax tara, kif dan qatt jista' jkun fil-każ ta' persuni li jiddependu totalment fuq ħadd ieħor biex jispjegalhom kull dokument għaliex huma analfabeti.

Fil-fatt, fil-kontroezami Michael Schembri, compliance officer tas-soċjetà konvenuta, jagħmel distinzjoni bejn żewġ kategoriji ta' investimenti, Use

Sit funds li, jissejġu retail funds, li fi kliem ix-xhud “huma intenzjonati li huma what you call them? Normali” (a fol 364) u dawk mertu tal-kawża li ma humiex retail funds u li huma maħsuba li jinbiegħu lill-ex-investors. Jiġifieri l-ex-previous investors huma dawk li “jkunu ġabru certu esperjenza f’investimenti precedent bhal number of transactions...” (a fol 364 tergo).

Però fl-istess passaqg tax-xhieda tiegħu, dan ix-xhud jgħid ukoll “Issa dak iż-żmien li jkollok numru ta’ investimenti f’affarijiet oħra, all right, bħal number of transactions, l-ammont li tkun investejt eccetra ma’ dak kien jikkwalifikak biex jekk trid tkun stmat bħal ex previous investor”. Ma hemm ebda dubbju, li din id-dikjarazzjoni hija in linea mar-raba’ paragrafu tad-dikjarazzjoni maħlufa tas-soċjetà Konvenuta, għalkemm fil-parti intitolata bħala eċċezzjonijiet, ma ngħatatx bħala eċċezzjoni formali f’dan is-sens u ċjoè li l-Atturi kienu experienced investors. B’dana kollu l-Qorti xorta tħoss li għandha tqis dan l-element peress li huwa determinanti għall-vertenza li għandha quddiemha. F’dan ir-rigward, huwa interessanti dak li jgħid Paul Bonello fir-rapport li ppreżenta dwar dawn ix-xorta ta’ prodotti u ċjoè li “Dan it-tip ta’ investiment huwa magħruf bħala ‘investiment alternattiv’, biex jiddistingwi ruġu minn investiment fl-istrument tradizzjonali, dawk tal-bonds u ishma” (a fol 160).

Dwar dan ix-xhud il-Qorti tirrileva, li fis-seduta tal-1 ta’ Frar 2021 ammettitu bħala li għandu jkun meqjus bħala espert ai fini tal-artikolu 563A tal-Kap 12 tal-liġijiet ta’ Malta. Il-Qorti tosserva ukoll, li s-Socjetà minn naħa tagħha ma ressqet ebda xhud bħal dan u lanqas għamlet kontroezami lil dan ix-xhud fuq il-parti l-kbira tal-konklużjonijiet minnu milħuqa. Ma kien hemm xejn li jzomm lis-soċjetà konvenuta, tippreżenta xi analiżi teknika tal-prodott bl-istess mod li għamel l-Attur biex jirribattu l-konklużjonijiet ta’ dan ix-xhud (ara a fol 160). Il-Qorti qisitu bħala espert fid-dawl tal-kwalfiki u esperjenza li għandu fil-qasam.

Il-Qorti eżaminat l-atti kollha u minn imkien ma jirriżultatla fattwalment, li l-Attur u martu fi żmien tal-investiment inkwistjoni kienu experienced investors. Pjuttost bil-kuntrarju, li dan kien l-ewwel investiment kbir u kumpless li kienu qegħdin jagħmlu bi flus ta’ rikavat mill-bejgħ ta’ immobbli u li jidher li kien l-uniku asset kbir li kellha l-koppja Filletti. Ma hiex difiża tajba tas-soċjetà konvenuta, li l-Attur u martu ma ridux jiżvelaw xi propjetà oħra li kellhom għalkemm l-Attur isostni l-kuntrarju. Jekk kien hekk allura messha rrifjutat li tbiegħ dan il-prodott lill-Attur peress li ma kinitx f’pożizzjoni li tagħmel due diligence kif suppost.

Il-Qorti ma tistax ukoll ma tosservax dak li qal *I-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji fil-Każ ta’ Andrew Azzopardi et -vs- Global Capital Financial Management Limited:*

«Bla dubbju, l-impjegati tal-provveditur tas-servizz meta jbiegħu l-prodott in kwistjoni, kellhom konflitt ta’ interess ċar għax aktar ma jkun kbir l-ammont ta’ investiment, aktar ser jieħdu commission.

Imma skont ir-regola 2.01. il-provveditur kellu jaġixxi hekk:

“When providing Investment Services to clients, a Licence holder shall act honestly, fairly and professionally in accordance with the best interest of its clients» (Ara Każ numru 488/2016 deċiż fid-9 ta’ Mejju 2018, Tribunal tal-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji).

Dan kien każ fejn bħal f’din il-Kawża xehed Michael Schembri u spjega li s-salarju tal-impjegat li jaġħmel il-bejgħ “ikun topped-up skont is-sales li jkunu għamlu”. Dan ifisser li min qiegħed ibiegħ għandu kunflitt ta’ interess skont il-kriterji għolja mitluba f’dan il-qasam.

L-uniku investiment oħra li kellhom, apparti dak tal-HSBC, huma dawk li saru simultanjament f’Novembru, meta l-Attur u martu marru għand is-soċjetà konvenuta (ara xhieda Paul Bonello a fol 339 tergo). Fil-fehma ta’ din il-Qorti, dak li jaġħmel “an experienced investor” mhux jekk dak li jkun kellux xi darba jew għadx għandu xi investiment qabel ilment partikulari f’xi investiment u dan indipendentement jekk ikunx analfabeta jew illitterat. Dak li jaġħmel an “experienced investor” huwa żgur li jkun jaf jaqra dokument u jaġħmel il-mistoqsijiet tiegħu f’każ ta’ ntieġa ta’ spjegazzjoni teknika apparti li jkollu warajh esperjenza ta’ investiment oħrajn kumplessi u mhux ordinarji. Fi ftit kliem, hija wkoll kwistjoni ta’ dixxerniment intelletwali, imqar bażika, ta’ kif jaħdem is-suq u x’riskji jgib miegħu l-prodott. Jekk dan id-dixxerniment ma jkunx jeżisti, min ikun qiegħed ibiegħ il-prodott, għandu jaċċerta li jispjega tajjeb il-prodott u anke janalizza jekk hux idoneju u adattat għall-persuna li għandu quddiemu. Id-dmir tal-provveditur, ma hux li jbiegħ bilfors, iżda li l-pożizzjoni dominanti tiegħu, f’ċirkostanzi simili bħal dawk li għandha quddiemha din il-Qorti, tintuża fl-añjar interess tal-klijent.

*F’dan l-istadju ikun utli li ssir referenza għar-Regola 2.16 tal-**Investment Services Rules for Investment Service Providers** li timponi fuq il-provveditur tas-servizz jistabbilixxi jekk il-prodott:*

“a) meets the investment objectives of the client in question;

b) it is such that the client is able financially to bear any related investment risks consistent with his investment objectives;

c) it is such that the client has the necessary experience and knowledge in order to understand the risks involved in the transaction or in the management of his portfolio.” (Enfasi tal-Qorti.). Dan ifisser li s-soċjetà konvenuta għandha obbligu li taċċerta li l-klijent tassew qiegħed jifhem u tapprezza r-riskji legali u monetarji involuti u li f’każ ta’ riżultati negattivi l-persuna tkun tiflaħ għall-impatt finanzjarju, f’każ li l-investiment ifalli jew jitlef il-valur u li għalhekk l-attitudni tal-klijenta jkun kompatibbli ma’ dak il-livell ta’ riskju.

Il-Qorti tinnota ukoll li huwa ċar, li t-transazzjoni li għandha quddiemha din il-Qorti seħħet fuq bażi ta’ parir u mhux ta’ eżekuzzjoni. Dan huwa fattur li għandu importanza kbira, għaliex fil-waqt li fil-każ tat-tieni huwa l-klijent li

jidentifika l-prodott li jrid, fl-ewwel każ, hija s-Socjetà li tkun qed tagħti parir xi prodott għandu jinxtara. Dawn iż-żewġ pożizzjonijiet igibu magħhom effetti ta' dmirijiet u drittijiet differenti. Ma hemm ebda dubbju, li fil-każ ta' parir, il-provveditur għandu obbligi aktar peżanti. Dan huwa l-każ li għandha quddiemha din il-Qorti.

Fil-fatt anke Michael Żammit, in kontroezami jagħmel distinzjoni bejn żewġ kategoriji ta' investimenti, Use Sit {recte: UCIT} funds li jissejġu retail funds, li fi kliem ix-xhud "huma intenzjonati li huma what you call them? Normali" (a fol 364) u dawk mertu tal-kawża, li ma humiex retail funds u li huma maħsuba li jinbiegħu lill-ex-investors.

F'dan ir-rigward u kument il-Qorti diġà stabbilit, li l-konjuġi Filletti ma jistgħux jitqiesu bħal experienced investors u qatt ma setgħu jikkwalfikaw bħala tali. Qabel xejn, kienu t-tnejn illiterati u ta' ċertu età. Kienu jafu xi jridu. Prodott fejn il-kapital jekk mhux garantit, bl-inqas riskju possibbli u bl-imgħaxijiet. Is-socjetà Konvenuta, il-għaliex għandha l-firem fuq id-dokumenti relattivi, tinsisti li dawn kienu jafu għal x'hiex kienu deħlin. Kuntratt li kien bl-Ingliż, b'terminologija teknika, li ċertament kienet diffiċli għalihom li jifhmu.

Fin-noti esibiti, fil-mument tat-teħid tal-investment u ċjoè fil-profil tal-klijenti, ma ġiex registrat x'tip ta' parir intalab jew x'tip ta' diskussjoni kien hemm anke jekk is-servizz li kien qiegħed jingħata kien "on advice basis" u mhux "execution only". Fil-fatt fil-parti fejn hemm imniżżel Notes on what was discussed and agreed with regard to investment ma hemm xejn. Fil-formula tal-applikazzjoni fil-kaxxa fejn hemm "Secure Capital Guaranteed bħala Investment Objective huwa imniżżel bħala cautious (a fol 40). Mentri f'investment ieħor f'section 5 ma hemm xejn imniżżel.

*Fl-affidavit tiegħu l-Attur jgħid, li Andrè Micallef kien qalilhom "b'riskju baxx u garantit" u kompli jgħid li "Andrè żgur qatt ma semmielna li kien fih xi riskju" (a fol 142). Dejjem fdaw lil Andrè. Kellhom fiduċja għamja f'Andrè Micallef u ħallew kollox f'idejh. **Fis-sentenza fl-ismijiet Evelyn Farrugia et v. Global Capital Financial Management Unit Limited deċiża minn din il-Qorti fil-11 ta' Lulju 2016** ingħad li: "is-socjetà konvenuta kellha d-dmir versu l-klijent li talab is-servizzi tagħha biex tagħtih kull informazzjoni rilevanti biex tgħinu jasal għal deċiżjoni informata u libera."*

Din il-Qorti tmur lil hinn minn hekk. Huwa wkoll id-dmir tal-provveditur, li jekk jara li l-prodott ma jkunx imfassal għall-klijent ma għandux ibiegħulu anke jekk ikun irid. Fl-eventwalità jiġri hekk għandu jkun registrat bil-miktub li minkejja parir il-kuntrarju il-klijent insista li xorta jrid jixtri.

Anzi l-provveditur għandu jagħti l-parir biex jagħżel xi haġa oħra anqas kkumplikata u sofistikata. Meta jkollok tnejn minn nies, ta' ċertu età u di più ma jafux jaqraw u jiktbu, ma għandhomx jitħallew jidhlu għall-investimenti kumplessi u sofistikati bħal dak mertu ta' din il-Kawża. Iċ-ċirkostanzi tal-klijent jikkellmu waħedhom.

F'ċirkostanzi bħal dawn, ikun aktar għaqli għall-provveditur, li flok ibiegħ il-prodott, jagħti d-dokumenti kollha lill-klijent, biex qabel ma jiffirma jkollu l-oportunità jmur jieħu parir mingħand xi ħadd li jifhem. F'ċirkostanzi bħal dawn, il-klijent jiddeċiedi, mhux wisq fuq dak li jkun qara iżda b'fiduċja fil-persuna li qed tbiegħ, speċjalment jekk dan jibda jfaħħar il-prodott, kif fil-fatt jidher li sar f'dan il-każ.

Di fatti fir-rikors promotur, l-Attur jgħid, li Andrè Micallef qalilhom li dan il-prodott kien ta' sodisfazzjon sħiħ għal numru kbir ta' klijenti u ħafna mill-istaff tas-soċjetà konvenuta u tal-familji tagħhom (a fol 2 u a fol 142). B'danakollu, s-Sočjetà konvenuta naqset milli tressaq bħala xhud, kemm lil Andrè Micallef jew mqar persuna waħda, biex tgħid kemm marret tajjeb b'dan il-prodott fil-mument li kien qiegħed jinbiegħ, għalkemm tammetti li wara, dan niżel fil-valur fost oħrajn minħabba l-kriżi finanzjarja globali.

Bħala xhud ewlieni tas-soċjetà konvenuta, tressaq Michael Schembri, li meta sar l-investment l-anqas kien impjegat mas-soċjetà konvenuta. Importanti wkoll li jingħad, li dan ix-xhud in kontro eżami jgħid li ma kienx a konoxxenza li l-Attur u martu ma kienux jafu jaqraw u jiktbu. (a fol 363). Dak iż-żmien ma kienux jistaqsu jekk dak li jkun jafx jaqra u jikteb għaliex bħal li kien hemm bżonn għalfejn jekk ikun l-klijent stess li jurik. Illum iva. Illum dan rikjest mill-MIVIT 2. Daqshekk kienu dettaljati n-noti li ttieħdu dwar il-profil tal-klijenti, li lanqas tnizżel li kienu illiterati! Issa din il-Qorti ssostni anke kieku dan id-dettal ma hux rikjest mil-liġi, f'riskji bħal dawn ir-raġuni tiddetta li dan huwa dettall li jitfa' dawl qawwi dwar il-komportament ta' min għamel il-mistoqsijiet u jagħti affidament qawwi n-narrativa tal-Attur. Jekk l-informazzjoni li ntalbet biex ikun stabbilit il-profil tal-klijent, li huma illitterati ma kienx importanti għal dan l-iskop, allura din il-Qorti ma tafx xi jfisser profil tal-klijent! Kważi kważi, fiċ-ċirkostanzi dan kien dettal determinanti sabiex is-soċjetà konvenuta tifhem b'liema kawtela kellha tipproċessa t-talbiet tal-klijent.

Fl-ewwel investment fil-25 ta' Nov 2002 (a fol 35) taħt it-titlu Financial Priorities specified by Customer tnizżel hekk: Capital Security with 25% exposure to bond funds (a fol 38). Fit-tieni investment 7/11/06 (a fol 54) f'section 3 -Financial Priorities specified by customer insibu li Clients do not wish to disclose information from section 3 to section 10. U section 5 Investment objective and attitude risk ma hemm xejn fosthom x'tip ta'riskju kienu lest jidhlu għalih taħt Secure (capital guaranteed). Daqstant sar b'serjeta' il-"Client Profile".

L-Attur intebaħ fl-2010 kien hemm xi ħaġa ħażina. Meta mar jistaqsi u qalulu li jekk jipprova jigbed il-flus, apparti it-telf tal-prezz, kien hemm penali għaliex l-investment ma kienx ilu 5 snin. Ħaġa li ma qalulux meta investa (a fol 143). Bejgħ fl-2015 u 2017. Skont id-dokument li jispjega l-prodott, Il-penalty għal min jigbed qabel 5 snin kienet ta' 1.6 to 0 percent (a fol 113) u mhux 5%. Però b'ittra tat-18 ta' April 2011, l-Attur ġie informat li r-redemption penalty kienu ser jgħolluh għal 9% per sec 26 F of the Scheme particulars) (a fol 130). Din il-penalty ġiet reset għal 5% b'ittra tat-3 ta' Nov 2011(a fol 131) preżumibilmment għaliex anke l-istess produttur

irrealizza li l-ewwel impożizzjoni ta' penali kienet irragonevolment għolja. Jiġifieri, minbarra li kien qed jitlef fil-valur, spiċċa kważi "prigunier" għaliex ma setax jiġbed flusu mingħajr ma jkun hemm aktar erożjoni tal-kapital. L-Attur jinsisti, li hadd ma spjegalu xejn dwar dawn il-penali u minn noti tal-profile report ma hemmx x'jindika li fil-fatt dan il-punt ġie spjegat.

Issa **artikolu 47 (1) tal-kap 378 tal-liġijiet ta' Malta** jiddisponi b'mod ċar hekk:

«F'kuntratt li jsir mal-konsumatur, fejn l-espressjonijiet kollha jew x'uħud minnhom li jkunu offruti minn kummerċjant lil konsumatur jkunu bil-miktub, dawk l-espressjonijiet għandhom jinkitbu b'lingwa kif ordinarjament mitkellma u intelliġibbli li tista' tiftiehem mill-konsumaturi li l-kuntratt ikun indirizzat lejhom.» (Enfasi tal-Qorti).

Issa din il-parti tal-liġi hija indirizzata għal dawk li jafu jaqraw. Il-Qorti ma hiex tikkonkludi li allura ma messux inbiegħ il-prodott lill-Attur u lil Martu għaliex ma jafux jaqraw, għaliex altrimenti kull min hu illitterat ma jista' qatt jidhöl għall-kuntratt. Minn din il-parti tal-liġi, l-Qorti tasal għall-konkluzjoni, kemm huwa akbar l-obbligu ta' min qiegħed ibiegħ, li jfiehew sewwa u fid-dettall il-prodott li qiegħed jinbiegħ, partikularment bħal dak kumpless li għandha quddiemha din il-Qorti. Min-noti meħuda sabiex jiġi stabbilit il-profil tal-Atturi ma hemm l-anqas l-iċken prova li dan l-obbligu ġie osservat. Il-Qorti ma temminx li d-dokumenti iffirmati mill-Attur u martu, billi għandhom il-kaxex ittikjati, ġew tassew spjegati lilhom jew spjegati b'mod li kienu fehmu għar-riskju li deħlin għalih (a fol 61 u 64).

Il-Qorti aktar 'il fuq għamlet referenza għad-distinzjoni bejn xiri "execution only" jew "on advice basis". Qalet ukoll li d-differenza ġgib magħha obbligi u drittijiet differenti jew addizzjonali. Diġà ġie stabbilit li prodott odjern ġie akkwistat mill-Atturi "on advice basis". Min hawn jiskaturixxi l-obbligu l-ieħor importanti dak tad-"due diligence" tal-prodott.

Issir referenza għas-Sentenza fl-ismijiet **Miriam Fenech Russell et vs Global Capital Finacial Management Ltd (App 9/2017) deċiża fit-12 ta' Novembru 2019** fejn f'dan ir-rigward ġie osservat li l-provditur tas-servizz għandu jagħmel due diligence indipendenti u jasal għall-konkluzjonijiet tiegħu fuq il-prodott li kien qed ibiegħ u mhux jistrieħ fuq min kellu interess li jbiegħ il-prodott. Di fatti L-istandard licensing Conditions maħruġa mill-MFSA kundizzjoni numru 5.33d jiddisponu li "The Licence holder appointed as Representative, shall of self approve the advertisement or promotional for it and ensure it meets the MFS's and all other legal and regulatory requirements". Dan iffiser li kwantu "product liability" iwieġeb għaliha anke l-intermedjarju, bħalma hi s-Socjetà konvenuta, u għalhekk irid isir ukoll due product diligence li hija rikjesta kemm mil-liġi u anke mis-Sentenzi ta' dawn il-Qrati.

Il-Qorti eżaminat kemm l-affidavit u kif ukoll il-kontroeżami tal-uniku xhud imressaq mis-socjetà konvenuta, li huwa persuna kompetenti fil-materja b'esperjenza ta' diversi snin ma' diversi kumpaniji f'dan il-qasam (a fol

232). *Mix-xhieda ta' dan ix-xhud, minn imkien ma jirriżulta li sar xi due diligence indipendenti tal-prodott fid-dawl li dan kien wieħed kumpless, qed jinbiegħ prodott maħluq minn terzi esteri u di più lill-klijenti li ma humiex experienced investors. Kważi dak li ntqal fis-Sentenza appena citata li għandha fatti jekk mhux identiċi simili, jgħodd għal din il-Kawża:*

«Michael Schembri fix-xhieda tiegħu ma kienx f'pożizzjoni li jipprovdi informazzjoni dwar due diligence u għalkemm lilu qalulu li dak il-proċess kien sar, dan il-fatt waħdu ma jserraħ xejn moħħ il-Qorti li due diligence kien sar tenut kont li kopja tad-due diligence ma ġietx ipprezentata in atti. Mill-provi mressqa mill-attriċi jirriżulta bl-aktar mod ċar illi l-prodott ma kienx jolqot l-għanijiet tal-attriċi għaliex kuntrarjament għal dak li intqal lill-attriċi mir-rappreżentanta tas-soċjetà konvenuta sabiex tħajjar lill-attriċi tixtri il-prodott, dan l-investment kellu riskju għoli li l-investitur ma jieħux lura l-investment tiegħu jew tagħha. Lanqas kien protett minn xi arrangament għal kumpens statutorju fl-eventwalità li l-fond ifalli. Biex il-Qorti tkun fair max-xhud, trid tfakkar li fil-mument li nbiegħ il-prodott huwa ma kienx impjegat mas-soċjetà konvenuta. Il-Qorti tibqa' skantata kif f'kawzi bħal dawn ma jtilgħux jixhdu persuni li fil-mument li nbiegħ il-prodott kienu mas-soċjetà konvenuta, fost oħrajn id-diretturi, li żgur ikunu iddiskutew problema bħal dawn at board level.

*F'dan ir-rigward ta' due diligence of product jew ukoll kif magħrufa fl-industrija bħal know your product dak li qiesu bħala eżerċizzju importanti **I-Investment Regulatory Organisation of Canada** u ċjoè li "Approved Persons should not recommend a security solely based on: • information from issuers or other third parties, including related parties, about the security, • similarities with other securities, or • recommendations by other market participants or by unregistered persons providing general advice" Rakkomandazzjoni bħal din tikkombaċja ħafna ma' dak li enunċjat fis-Sentenza ta' **Myrian Fenech Russel et** (supra) u ċjoè, li għandu jsir eżami tal-prodott indipendentement minn dak li jirriklamaw dawk li jkunu qegħdin jippromwovuh fis-suq jew anke fuq dak li jkun qiegħed jingħad fis-suq dwar l-prodott. Dan huwa raġonevoli, għaliex il-parir irid jagħtih, f'dan il-każ, l-intermedjarju u mhux min ikun ħoloq il-prodott.*

Il-Qorti ma tistax ma tosservax li d-dokumenti esibiti f'dawn il-proċeduri ġew f'idejn l-Atturi, anke minkejja li wħud minnhom kienu ffirmati minnhom, wara li Paul Bonello bagħat ittra fl-2019 u ċjoè ben 15-il sena wara l-ewwel investment. Lanqas ma ngħatawllhom meta ntebħu l-ewwel darba li l-valur tal-investment kien nieżel u ċjoè 2010. Anzi dak in-nhar is-soċjetà konvenuta qatgħet ilhom qalbhom li jekk kellhom xi ħsieb li jirridimu l-investment kien hemm penali peżanti.

Din il-Qorti tinsisti, li kull dokument li kien iffirmat minnhom u kull ieħor li jirrigwarda l-investment tagħhom kellu jingħata lilhom mill-ewwel ġurnata li xtraw. Kien dritt essenzjali tagħhom li jingħataw dawn id-dokumenti anke jekk ma jitolbuhomx. Mhx raġuni valida li jingħad li dak in-nhar ma talbuhomx, is-soċjetà konvenuta hija obligata li tagħtihom mingħajr ħtieġa li ssirilhom talba. Kieku l-Attur kellu dawn id-dokumenti kienu f'idejn

fl-2010 kien ikun f'pożizzjoni li jmur u jieħu parir tempestiv biex forsi l-pożizzjoni tiegħu ma taggravax. Dan ukoll huwa indikattiv ta' kif is-socjetà konvenuta naqqset fid-dmirijiet tagħha lejn l-Atturi.

Iżda l-Qorti ma tistax ma tqis ukoll, li hekk bħalma s-socjetà konvenuta messha rreferiet lill-Atturi jmorru biex jieħdu parir qabel ma jidhlu għall-investment, hekk ukoll l-Attur u martu messhom għamlu dan. L-Attur, għalkemm illitterat, tant li anke biex jivvota jrid ikun assistit, kien wara kollox negozjant u xi sens komun żgur kellu, biex anke jammetti li fin-negozju ma marx ħażin tant li jidher li għajjex familja minn hekk.

Kien ikun aħjar li marru għand xi ħadd bħal Paul Bonello qabel ma ħadu l-investment. Bħalma ħa parir wara li saret il-froġa, seta' għamel l-istess qabel ma saret. Għalhekk, dan l-atteggament tal-Attur li saħansitra ħalla f'idejn min kien qiegħed ibiegħ u "jgħaffegħ hu", ser tieħdu inkonsiderazzjoni billi għandu jassorbi parti mit-telf li għamel u dan fil-proporzjon ta' tletin fil-mija (30%). Għalhekk mill-ammonti li qiegħed jitlob, għandu jsufri riduzzjoni f'dan il-proporzjon.

Kwantu għat-telf li għamel, mhux kull telf ser ikun kkunsidrat fid-dawl li xi riskju dejjem ikun hemm f'dawn ix-xorta ta' investimenti partikolarment meta t-telf ikun żgħir għax wara kollox mhux danni f'sens wiesgħa u ancillary li qegħdin jintalbu iżda "somma likwidata u dovuta magħmula minn telf ta' kapital" (Ara t-tielet talba tar-rikors ġuramentat).

Dan ifisser li kwantu it-talba telf ta' €817 fil-każ ta' wieħed mill-investimenti, din mhux ser tkun milqugħa, tilqagħha però fir-rigward tat-tlett investimenti l-oħrajn u ċjoè:

1. L-investment li sar f'Diċembru 2004 fl-ammont ta' £stg96,000: Telf ta' £stg5,976. Ekwivalenti għal €4,063 fl-2004 bir-rata ta' 0.68 għal kull lira sterlina, più 10% inflazzjoni li tammonta għal €4469 li minnu 30% irid jassorbihom l-Attur għar-raġunijiet fuq spjegati. Għalhekk l-ammont likwidat u dovut għal dan l-investment jammonta għal ~~€3,129~~.¹ Bl-imgħaxijiet ta' 5% b'effett mid-19 ta' April 2006.

2. L-investment li sar f'April 2006 fl-ammont ta' £stg200,000: Telf £stg34,549. Ekwivalenti għal €23,147 bir-rata ta' 0.67 għal kull lira sterlina più 10% inflazzjoni li minnu 30% li jrid jassorbihom l-Attur għar-raġunijiet fuq spjegati. Għalhekk is-somma dovuta fir-rigward ta' dan l-investment hi ta' ~~€17,685~~.² Bl-imgħaxijiet ta' 5% b'effett mid-19 ta' April 2006.

3. L-investment li sar fis-16 ta' Novembru 2006 fl-ammont ta' €148,100:

¹ 1. L-investment li sar f'Diċembru 2004 fl-ammont ta' £Stg5,976. Ekwivalenti għal €8,788 bir-rata ta' £Stg0.68 għal kull Ewro, più 10% inflazzjoni li tammonta għal €9,667, li minnu 30% irid jassorbihom l-attur għar-raġunijiet fuq spjegati. Għalhekk l-ammont likwidat u dovut għal dan l-investment jammonta għal €6,767 ... – korrezzjoni awtorizzata b'digriet datat 29 ta' Mejju 2023..

² 2. L-investment li sar f'April 2006 fl-ammont ta' £Stg200,000: Telf ta' £Stg34,549. Ekwivalenti għal €51,565 bir-rata ta' £Stg0.67 għal kull ewro, più 10% inflazzjoni li tammonta għal €56,721, li minnu 30% irid jassorbihom l-attur għar-raġunijiet fuq spjegati. Għalhekk l-ammont likwidat u dovut għal dan l-investment jammonta għal €39,704 ... korrezzjoni awtorizzata b'digriet datat 29 ta' Mejju 2023"

Telf €18,986 più 10% inflazzjoni li jammonta għal €20,884 bi tnaqqis ta' 30% li irid jassorbihom l-Attur għar-ragunijiet fuq spjegati. Għalhekk is-somma dovuta għal dan l-investment hi ta' €14,619 bl-imgħaxijiet ta' 5% mis-16 ta' Novembru 2006 sal-pagament effettiv.

Ir-rati ta' konverzjoni huma dawk prevalenti fis-sena tal-investment. Stante t-tul ta' żmien u allura devalwazzjoni tal-munita, il-Qorti ser tkun qed tawmenta kull somma likwidata b'medja ġenerali ta' 10% li fiċ-ċirkostanzi hija ġusta.

Il-Qorti ħasbet ukoll dwar x'xorta ta' imgħaxijiet għandhom jingħataw u minn meta. Ix-xhud Paul Bonello jiffa' dawl fuq dan l-aspett meta xehed in kontroezami fis-seduta tal-10 ta' Jannar 2022 (a fol 341):

«Qorti: FI-2004, ir-rata ta' mgħaxijiet ta' 7 jew 8%, kif kienu jiġu kkunsidrati investimenti li jagħtuk dak ir-return?...”

Xhud: FI-2004 dik ta' 7, 8% kienet għolja iktar minn investment ta' riskju baxx jew medju.

Qorti: U x'kellu jirrendilek investment ta' riskju baxx u medju?

Xhud: ta' 4, 5%»

*Issa l-Qorti tirrileva li l-istess Attur kemm-il darba qal li dak li riedu hu u martu kien kapital garantit u dik in-naqra ta' mgħax. Dan ifisser li r-rata ta' mgħax li kienu qegħdin jippretendu ma kinitx dik għolja iżda waħda medja stante li riedu li jkollom l-kapital garantit. Għalhekk din il-Qorti, anke abbażi ta' principju ta' ekwità, imma aktar minn hekk, għaliex riedu l-Attur u martu dak iż-żmien ir-rata ta' imgħax li qieset hija dik ta' 5% kif indikat aktar 'il fuq. **Artikolu 1991 tal-Kodiċi Ċivili** jistabbilixxi l-massimu tar-rata ta' imgħaxijiet u mhux il-minimu.»*

20. L-attur Joseph Filletti ressaq appell minn din is-sentenza fis-27 ta' Ġunju, 2023, li jissejjes fuq ħames aggravji.

21. Il-kumpanija konvenuta GlobalCapital Financial Management Limited, ukoll appellat mis-sentenza tal-Ewwel Qorti, permezz ta' rikors imressaq fit-28 ta' Ġunju, 2023, li fih ressqet erba' aggravji.

22. Il-kumpanija konvenuta GlobalCapital Financial Management

Limited ressqet ir-risposta tal-appell tagħha fit-8 ta' Awwissu, 2023, fejn tat ir-raġunijiet għala fil-fehma tagħha l-appell tal-attur għandu jiġi miċhud.

23. Min-naħa tiegħu l-attur Joseph Filletti ressaq it-tweġiba tiegħu fis-17 ta' Ottubru, 2023, u ta r-raġunijiet tiegħu għala l-appell tal-kumpanija GlobalCapital Financial Management Limited għandu jiġi miċhud.

24. Wara li rat l-atti kollha tal-kawża, din il-Qorti tqis li m'hemmx ħtieġa li tqiegħed dan l-appell għas-smiġ u b'hekk sejra tgħaddi minnufih għas-sentenza b'riġet l-**Artikolu 152(5) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**.

Konsiderazzjonijiet:

25. Wara li din il-Qorti qieset il-fatt li fost l-aggravji mressqa fl-appelli tal-partijiet fil-kawża, hemm dak tal-kumpanija konvenuta li jitratta l-kwistjoni tal-preskrizzjoni, tqis siewi li din il-Qorti tibda billi qabel kollox, tindirizza dan l-aggravju, peress li jekk jintlaqa' kapaċi joqtol l-azzjoni attriċi kollha jew parti minnha.

26. Fl-**ewwel aggravju tagħha l-kumpanija konvenuta**, tgħid li l-Ewwel Qorti applikat b'mod ħazin minn meta t-termini telqu, b'dan li fil-fehma tagħha l-azzjoni attriċi kellha tiġi ddikjarata preskritta skont l-

Artikolu 2156 (f) tal-Kodiċi Ċivili. Il-kumpanija appellanti tgħid li l-Ewwel Qorti rreferiet għall-ġurisprudenza dwar dak meħtieġ skont l-**Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili**, fejn f'dawk il-proċeduri rriżulta li l-konvenut m'għamilx dak mitlub fl-imsemmi provvediment tal-liġi. Madankollu tgħid li dawn il-fatti ma rriżultawx fil-kawża tal-lum, peress li r-rappreżentant minn jeddu ħa l-ġurament u stqarr li s-soċjetà konvenuta mhijiex debitorji tal-attur u għalhekk ħares dak kollu li jitlob l-imsemmi provvediment tal-liġi. Tisokta tgħid li l-Ewwel Qorti ddeċidiet ukoll li, peress li l-prodott inkwistjoni kien *Protected Asset TEP Fund (TEPs)* fejn l-attur biegh l-investimenti tiegħu fuq medda ta' żmien u li kien hemm penali, ddeskriviet l-investiment bħala "*an ongoing relation*" ma' min jixtrih. Il-konvenuta appellanti tilmenta li l-Ewwel Qorti bbażat id-deċiżjoni tagħha li tiċhad l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni għar-raġuni li kien hemm penali imposta fuq il-fidi tal-prodott, mingħajr ma indikat data u dan minflok applikat il-liġi skont l-**Artikolu 2137 tal-Kodiċi Ċivili**. Dan meta l-imsemmija penali ma kinitx maħsuba minn qabel, iżda kienet miżura eċċezzjonali u temporanja sabiex tħares kontra l-fidi eċċessiv tal-fond, wara li l-kriżi finanzjarja wasslet għall-falliment ta' numru ta' istituzzjonijiet finanzjarji u l-investituri li tilfu flushom minn investimenti oħra bdew jifdu l-fondi tagħhom.

27. Il-kumpanija konvenuta appellanti tagħmel referenza għall-ġurisprudenza, sabiex tislet paragun mal-każ tal-attur fejn l-ilment huwa dwar allegat *misselling* tal-investimenti, fejn qiegħed jilmenta li l-

investimenti mibjugħin lilu u lil martu kienu kumplessi u ta' riskju għoli u li skontu nbiegħu lilu bħala investimenti garantiti. Jgħidu li għalkemm l-attur kien konxju li l-investimenti tiegħu kienu sejrin ħażin sa mis-sajf tas-sena 2010, b'danakollu l-attur biegh l-investimenti tiegħu bejn l-2006 u l-2017 u saħansitra dam sal-2020 sabiex ħa l-passi legali formali kontra tagħha. Għalhekk, ikkunsidrat il-mogħdija ta' żmien ta' għaxar snin bejn meta l-attur induna li l-investimenti tiegħu bdew neżlin fis-sena 2010 sa meta tressaq ir-rikors maħluf fit-8 ta' Ġunju, 2020, ifisser li l-azzjoni attriċi hija preskritta. L-appellanti ssostni b'hekk li l-Ewwel Qorti żbaljat meta rreferiet għall-penali sabiex tasal għall-konklużjoni li l-azzjoni attriċi mhix preskritta, meta fil-fehma tagħha l-azzjoni attriċi hija preskritta b'riġet l-**Artikolu 2156 (f) tal-Kodiċi Ċivili**.

28. L-attur appellat jammetti li l-Ewwel Qorti bbażat iċ-ċaħda tagħha dwar l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni skont l-**Artikolu 2156 (f) tal-Kodiċi Ċivili** fuq il-fatt li l-kumpanija konvenuta m'għamlitx dak mitlub minnha mill-**Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili**, u għalhekk ma tistax tibbenefika minn tali eċċezzjoni, meta fil-fatt ir-rappreżentant tagħha stqarr li l-kumpanija konvenuta mhix debitoriċi. Madankollu, l-attur appellat jišhaq li l-Ewwel Qorti gābet raġuni oħra l-għala ċaħdet dik l-eċċezzjoni, jiġifieri li l-imsemmija preskrizzjoni ma daħlitx fis-seħħ minħabba l-penali li imponiet u biddlet il-kumpanija li ħarġet il-prodott, li tagħha l-kumpanija konvenuta appellanti kienet intermedjarja, kif ukoll minħabba l-*brochure*

tal-prodott. L-attur isostni li hemm ġurisprudenza voluminuża dwar it-tifsira siewja tal-**Artikolu 2137 tal-Kodiċi Ċivili** fil-qasam tas-servizzi ta' investimenti li ssostni li fil-każ taħt eżami l-azzjoni attriċi saret fi żmien utli. L-attur appellat jilmenta li l-kumpanija appellanti daqqa tgħid li huwa ġarrab it-telf peress li l-bejgħ sar f'mument intempestiv u filli tgħid li ġudizzjarjament aġixxa tard. L-attur appellat jisħaq li l-azzjoni kontra fiduċjarju għal frodi u mala fidi mhix preskritta u dan peress li l-kumpanija appellanti kellha obbligi fiduċjarji u dan skont l-**Artikolu 1124A u 1124F(1) u (3) tal-Kodiċi Ċivili**.

29. Din il-Qorti titlaq billi tgħid li l-preskrizzjoni hija mezz sabiex wieħed ikun jista' jeħles minn azzjoni meta l-kreditur ma jkunx eżerċita l-jedd tiegħu għal żmien li tgħid il-liġi (ara **Artikolu 2107(2) tal-Kodiċi Ċivili**). Il-filosofija legali li tiġġustifika l-preskrizzjoni hi li wara ċertu żmien, l-obbligazzjonijiet bejn il-partijiet iridu jiġu maqtugħa. Huwa sewwasew għalhekk li tidhol fix-xena l-preskrizzjoni għaliex il-liġi ma tridx illi tilwimiet bejn partijiet jibqgħu mdendlin għal dejjem mingħajr ma qatt jiġu solvuti (ara **Albert Camilleri v. Dr Richard Galea Debono** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-1 ta' Lulju, 1997; u **Kooperattiva tal-Coaches (Koptaco) Limited v. Thomas Smith Insurance Agency Limited** deċiża mill-Qorti tal-Appell deċiża fil-25 ta' Mejju, 2023).

30. Illi l-kumpanija konvenuta appellanti sejset l-eċċezzjoni tagħha fuq l-

Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili. Kif ġie mtenni mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fl-ismijiet **Salvu Fenech v. GlobalCapital Financial Management Ltd** mogħtija fil-21 ta' Ottubru, 2019, l-ilment tal-appellati ma jistax jitqies indipendenti u awtonomu mir-rapport kuntrattwali bejn il-partijiet. F'din l-istess sentenza, il-Qorti tal-Appell applikat għal ċirkostanzi simili bħal dawk tal-każ tal-lum proprju l-**Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili.**

31. Fil-qasam tas-servizzi finanzjarji hemm diversi sentenzi fejn jingħad li r-relazzjoni ġuridika li tinħoloq bejn il-partijiet hija waħda kuntrattwali, li tkun imsejsa fuq l-għoti ta' servizzi finanzjarji (ara b'eżempju s-sentenzi ta' din il-Qorti tal-15 ta' Novembru, 2023, fil-kawża fl-ismijiet **Carmel Ciscaldi et v. GlobalCapital Financial Management Limited** u dik tad-29 ta' Marzu, 2019, fil-kawża fl-ismijiet **Roland Darmanin Kissaun v. GlobalCapital Financial Management Limited**). Fil-fehma ta' din il-Qorti, l-azzjoni attriċi hija waħda bbażata proprju fuq inadempiment kuntrattwali, ladarba qed jiġi allegat li n-nuqqas seħħ fit-twertieq tal-inkarigu mogħti mill-atturi. M'hemmx dubju li l-**Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili** japplika għall-każ tal-lum. Fi kwalunkwe każ, lanqas jirriżulta li kien hemm xi kontestazzjoni li huwa dan l-artikolu li għandu jiġihaddem f'każ bħal dak tal-lum.

32. Barra minn hekk, sabiex jiġu applikati l-preskrizzjonijiet il-qosra, bħal dik taħt eżami, jeħtieġ li jiġi osservat ukoll dak li jipprovdi l-**Artikolu**

2160 tal-Kodiċi Ċivili (kif emendat fl-2017) jiġifieri: «*Il-preskrizzjonijiet imsemmija fl-artikoli 2147, 2148, 2149, 2156 u 2157 m'għandhomx effett jekk il-partijiet li jeċċepuhom, meta jingħata lilhom il-ġurament, ma jistqarrux li mhumieq debituri, jew li ma jiftakarx jekk il haġa ġietx imħallsa.*» Bl-emenda li saret fis-sena 2017, inbidlet xi ftit is-sitwazzjoni, hekk kif ġaladarba tiġi eċċepita l-preskrizzjoni qasira jew partikolari, il-konvenut irid minn jeddu jgħid bil-ġurament waqt il-kawża, li mhuw iex debitur jew li ma jiftakarx jekk il-ħaġa ġietx imħallsa (fejn qabel kien jingħata l-ġurament deċiżorju) (ara s-sentenza ta' din il-Qorti tat-12 ta' Ottubru, 2023, fil-kawża fl-ismijiet **Anvil Limited v. Ta' Giorni Limited**) sabiex ikun jista' jieħu benefiċċju mill-preskrizzjoni mqajma minnu.

33. Tabilhaqq, fil-każ taħt eżami jirriżulta li, l-kumpanija konvenuta appellanti għandha raġun meta tgħid li r-rappreżentant tagħha fl-affidavit tiegħu stqarr li, “*nikkonferma li s-soċjetà konvenuta GCFM ma hijiex debitrice tal-attur Joseph Filletti*” (ara paġna 232 tal-proċess). Din id-dikjarazzjoni titqies li tissodisfa dak mitlub fl-**Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili**. Bħalma ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Western Company Limited v. Salvu Pisani et** maqtugħa mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Novembru, 2023,

«*Jissokta jingħad, li l-ġurament imsemmi fl-**Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili** jista' jittieħed kemm permezz ta' xhieda bil-fomm quddiem il-Qorti jew inkella permezz ta' affidavit (ara **Direttur tar-Reġistru Pubbliku v. HSBC Bank Malta plc** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-27 ta' Settembru, 2019 u **John Camilleri v. Maria Camilleri et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fis-26 ta' Ottubru, 2022).*»

34. B'zieda ma' dan, mill-atti proċesswali ma jirriżulta mkien li l-kumpanija

konvenuta b'xi mod ammettiet li għandha tagħti lill-attur jew marret kontra dak li qalet. Anzi, l-istess kumpanija fil-5 ta' Diċembru, 2019, għarrfet lil Paul Bonello li kien inkarigat mill-attur sabiex iressaq l-ilment tiegħu bil-miktub, li kienu investigaw il-każ u kkonkludew li ma kienx hemm bażi għall-ilment tagħhom (ara Dok. J i fl-anness fajl 216B mal-affidavit tal-espert tekniku Paul Bonello).

35. Minn dan kollu jinżel, li ma kienx hemm ħtieġa li l-Ewwel Qorti tidhol wisq fil-mertu ta' dawk il-każijiet fejn tali dikjarazzjoni ma tkunx saret, jew ma tkunx saret fil-forma stabbilita fil-liġi, peress li f'dan il-każ, tali dikjarazzjoni saret. Jiġi b'hekk li l-kumpanija konvenuta ssodisfat il-vot tal-liġi hekk kif meħtieġ mill-**Artikolu 2160 tal-Kodiċi Ċivili**.

36. Madankollu, kif sewwa josserva wkoll l-attur appellat, din ma kinitx l-unika raġuni li wasslet lill-Ewwel Qorti sabiex twarrab l-ewwel eċċezzjoni tal-kumpanija konvenuta tal-preskrizzjoni. Għaladarba l-preskrizzjoni mqanqla mill-kumpanija konvenuta hija waħda estintiva tal-azzjoni attriċi, jidhol fis-seħh il-prinċipju li ż-żmien preskrittiv jgħaddi biss minn dakinhar li jkun tnissel id-dritt jew setgħet tinbeda l-azzjoni meqjusa biex tħares dak id-dritt. Għaldaqstant l-**Artikolu 2156(f) tal-Kodiċi Ċivili** għandu jinqara wkoll fid-dawl ta' dak li jipprovdi l-**Artikolu 2137** tal-istess Kodiċi li jgħid li: «*l-preskrizzjoni ta' azzjoni tibda minn dakinhar li din l-azzjoni tista' tiġi eżerċitata; mingħajr ma jittieħed qies tal-istat jew tal-kondizzjoni tal-persuna*

li lilha din l-azzjoni tmiss.» Il-ħarsien ta' din ir-regola hi waħda bażika, tant li jinsab mgħallem illi l-impossibbiltà li wieħed jaġixxi trid tkun impossibbiltà indipendenti mir-rieda ta' dak li jkun, dovuta għal kawża 'l barra minnu li huwa ma setax ineħhi (ara s-sentenza fl-ismijiet **Diego Attard et nomine v. Angelo Fenech** deċiża mill-Qorti tal-Appelli Kummerċjali fil-15 ta' Frar, 1965 u s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **St George's Park Company Limited v. Dr Hugh Peralta** maqtugħa fil-31 ta' Jannar, 2019). Dan il-prinċipju jinbena fuq il-massima li *actione non natae non praescribitur*.

37. Fil-kawża **Mary Xuereb v. Emmanuele Agius**, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-31 ta' Ottubru, 1959, intqal illi: «*il-preskrizzjoni tibda tgħaddi u timxi mill-jum li fih ikun ġara l-fatt illeċitu li minnu jidderiva d-dannu, u mhux mill-jum meta l-parti leża tiġi taf bih.*» It-test huwa wieħed oġġettiv u mhux dipendenti fuq meta l-vittma jkun komdu li jinduna bil-ħsara. Hu spjegat mill-Qorti tal-Appell Superjuri illi: «*t-test li trid il-liġi allura kien dak oġġettiv, dipendenti mill-fatti li minnhom jorigina d-dritt tal-attur li jaġixxi, mhux it-test soġġettiv għall-persuna tal-attur u ċjoè jekk din kinitx jew le f'kundizzjoni li taġixxi, tkun xi tkun ir-raġuni*» (ara s-sentenza tas-6 ta' Ottubru, 2000, fl-ismijiet **Raphel Micallef v. Anthony Agius**).

38. Barra minn hekk, «*iż-żmien hu dak li fih tkun twieldet l-obbligazzjoni, u li fih ikunu twieldu d-dritt u l-azzjoni konsegwenzjali*» (ara s-sentenza fl-

ismijiet **Joseph Stivala v. Prof. Joseph Colombo** deċiża mill-Prim' Awla, Qorti Ċivili fid-9 ta' Jannar 1953, u dik deċiża mill-Qorti tal-Appell Ċivili fil-31 ta' Ottubru, 2014 fil-kawża fl-ismijiet **Mizzi Estates Ltd v. Frank Borda et**). Minkejja dan, tibqa' dejjem tgħodd ir-regola li l-parti li tqanqal l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni trid tipprovaha kif imiss u li f'każ ta' dubju, dan imur kontra l-istess eċċipjenti (ara s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fl-ismijiet **St George's Park Company Limited v. Dr Hugh Peralta** maqtugħa fil-31 ta' Jannar, 2019).

39. Illi fil-każ li għandha quddiemha din il-Qorti, mill-provi fl-atti jirriżulta li l-attur u l-mara tiegħu bdew jagħmlu l-investimenti mal-kumpanija konvenuta f'Diċembru tas-sena 2004 u baqgħu sejr in investu sa Novembru tas-sena 2006. Huma bdew jindunaw li kien hemm telf tal-kapital lejn it-tieni nofs tas-sena 2010. L-attur mar sabiex jara x'għara u sabiex jilmenta fl-uffiċini ta' GlobalCapital. Hemm kienu jgħidulu sabiex jistenna sabiex biż-żmien il-prezz jirkupra u li jekk jiġbed il-flus, apparti t-telf li għarrab, ser ikun qiegħed jeħel ukoll penali. Meta wara numru ta' snin, l-attur ra li l-prezz baqa' qatt ma rkupra, fl-2015 iddeċieda li jbigħ parti mill-investment u fl-2017 biegħ dak li kien baqa'. Intbagħat ilment bil-miktub minn Finco Treasury Management Limited għan-nom tal-attur lill-kumpanija konvenuta f'Diċembru tas-sena 2019. Iżda l-kumpanija konvenuta wiegħbet li ma kinitx qiegħda tilqa' l-istess ilment. Il-kawża tal-lum tressqet fit-8 ta' Ġunju, 2020 u ma jirriżultax li l-atturi ppreżentaw xi ittra uffiċjali kontra l-kumpanija

konvenuta.

40. Din il-Qorti ma taqbilx mal-argument tal-kumpanija konvenuta appellanti li ż-żmien tal-preskrizzjoni kellu jitlaq minn meta l-attur induna li l-investimenti tiegħu bdew neżlin fil-valur fis-sena 2010 u allura lanqas taqbel magħha sa fejn hija tistrieħ fuq is-sentenza ta' **Fenech v. GlobalCapital Financial Management Ltd** imsemmija qabel. Din il-Qorti ssib li taqbel aktar mar-raġunament tal-Ewwel Qorti, fis-sens illi r-relazzjoni kuntrattwali bejn il-partijiet kienet għadha għaddejja u li ż-żmien għandu jitlaq minn dak inhar li l-attur feda l-investimenti tiegħu peress li hemm ingħalaq il-kuntratt. Jirriżulta mill-affidavit ta' Michael Schembri li l-attur iddeċieda li jifdi l-investimenti magħmula minnu fuq medda ta' żmien bejn l-2006 u l-2017.

41. Dan jirriżulta spjegat sew skont it-tabella hawn riprodotta mir-rikors tal-appell, b'dan illi ser jiġi muri wkoll l-ammont investit:

Isem tal-Investment Somma marbuta fl- investment	Data li fihom saru l- investimenti	Dati li fih inbiegħu l- investimenti
1. The Protected Asset TEP Fund No. 2- GBP £96,000	16/12/2004	16/02/2006 30/11/2006 30/04/2015 29/05/2015
2. The Protected Asset TEP Fund No. 2- GBP £200,000	19/4/2006	30/04/2015 18/05/2015
3. The Protected Asset TEP Fund No. 2- EUR €148,100	16/11/2006	17/1/2017 16/02/2017

42. Fil-fehma ta' din il-Qorti, iż-żmien tal-preskrizzjoni telaq minn meta l-attur f'kull każ, feda l-investment kollu tiegħu, peress li kien f'dak il-mument li kien kristallizat it-telf imġarrab mill-attur ta' parti mill-kapital fl-investment rispettiv. Wara kollox, parti minn dak it-telf imġarrab mill-attur kienet proprju dik il-penali li l-kumpanija konvenuta imponiet fuq l-attur. Għalhekk fil-każ tal-ewwel investment dan infeda kollu fid-29 ta' Mejju, 2015 u t-tieni investment, infeda kollu wkoll fit-18 ta' Mejju, 2015. Dan kien il-mument fejn l-attur temm ir-relazzjoni kuntrattwali mal-kumpanija konvenuta għall-investment rispettiv u meta effettivament ġarrab it-telf fil-kapital li kien investa oriġinarjament. Mingħajr ebda dubju, li sa ma nfetħet il-kawża taħt eżami, f'Ġunju, 2020, iż-żmien tal-preskrizzjoni ta' ħames snin f'dawn iż-żewġ każijiet kien laħaq għadda. Iżda mhux l-istess jista' jingħad fil-każ tat-tielet investment, peress li l-attur biegh dan l-investment għall-bidu tas-sena 2017 u għalhekk it-terminu ta' ħames snin sakemm infetħet din il-kawża f'Ġunju, 2020, ma kienx laħaq għadda.

43. Fir-rigward tal-argument tal-attur li l-azzjoni kontra fiduċjarju għal frodi u mala fidi mhix preskritta u dan peress li l-kumpanija appellanti kellha obbligi fiduċjarji u dan skont l-**Artikolu 1124A u 1124F(1) u (3) tal-Kodiċi Ċivili**, dan ma jistax jintlaqa'. L-**Artikolu 1124F tal-Kodiċi Ċivili** jirreferi għall-preskrizzjoni fejn jidhlu obbligi fiduċjarji fejn jingħad:

«(1) Minkejja kwalunkwe dispożizzjoni ta' dan il-Kodiċi jew ta' xi liġi oħra, azzjoni li tingħeb kontra l-fiduċjarju jew persuna li titqies bħala tali taħt id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 1124A –

(a) għal xi frodi jew dizonestà li fir-rigward tagħhom dik il-persuna kienet

parti jew kellha għarfien; jew

(b) għall-irkupru mingħand il-fiduċjarju, jew kwalunkwe persuna meqjusa bħala fiduċjarju kif stabbilit hawn qabel, ta' kull proprjetà soġġetta għall-obbligazzjonijiet fiduċjarji jew li l-fiduċjarju jkun preċedentement irċieva u kkonverta għall-użu tiegħu, jew għall-benefiċċji jew gwadann li jkun irċieva bħala riżultat tal-ksur tal-obbligazzjonijiet,

m'għandhiex tiġi preskritta minkejja l-iskadenza taż-żmien.»

44. Madankollu, l-**Artikolu 1124J (ċ) tal-Kodiċi Ċivili** jipprovdi li:

«id-dispożizzjonijiet ta' dan it-Titolu għandhom japplikaw għall-obbligazzjonijiet fiduċjarji kollha li jkunu jeżistu fil-mument tad-dhul fis-sehħ ta' dawn id-dispożizzjonijiet, jew kwalunkwe emendi fir-rigward, anke jekk jirriżultaw qabel tali data, kif ukoll għal kwalunkwe obbligazzjonijiet fiduċjarji li jirriżultaw sussegwentement:

***Iżda dawn id-dispożizzjonijiet m'għandhomx japplikaw retrospettivament meta l-effett tagħhom ikun li jcahhad jew jirrestringi kwalunkwe dritt vestit jew li joħloq xi responsabbiltà li ma kinitx teżisti fil-liġi qabel id-dhul fis-sehħ ta' dawn id-dispożizzjonijiet;»** (enfasi ta' din il-Qorti)*

45. Minn dan jinżel li dan l-artikolu ma jistax jitqies applikabbli għall-każ odjern peress li daħal fis-sehħ fis-6 ta' Novembru 2018 permezz tal-**Att XXXVI tal-2018** u għalhekk wara li l-kuntratti kollha li kien hemm bejn il-partijiet ġew fit-tmiem tagħhom. Kif ingħad minn din il-Qorti fis-sentenza tagħha tal-11 ta' Marzu, 2024, fil-kawża fl-ismijiet **Mizzi Group Limited et v. Desmond Mizzi et**, fejn parti tindika n-non-preskrivibbiltà tat-talbiet tagħha sa fejn imsejsa fuq ksur ta' obbligi fiduċjarji, id-dispożizzjonijiet tal-**Artikolu 1124F tal-Kodiċi Ċivili** ma jgħoddux għall-każ li jkun sehħ meta dawk id-dispożizzjonijiet kien għadhom ma rawx id-dawl tax-xemx.

46. Għalhekk filwaqt li din il-Qorti sejra tilqa' dan l-aggravju tal-kumpanija

konvenuta biss f'parti minnu, jeħtiegħ li din il-Qorti tidħol fil-mertu tal-aggravji l-oħra tal-partijiet limitatament sa fejn jolqot dak l-investment li ma jitqiesx bħala preskritt.

47. Immiss li jiġi mistħarreġ it-**tieni aggravju tal-kumpanija konvenuta**, dak fejn tilmenta li l-konklużjonijiet tal-Ewwel Qorti fil-mertu huma wkoll ibbażati fuq apprezzament ħażin tal-fatti u tal-provi li tressqu quddiemha. Dan jingħad mill-kumpanija konvenuta b'referenza għal tliet punti partikolari, jiġifieri: (i) dwar l-esperjenza estensiva tal-attur u martu fl-investimenti; (ii) dwar ir-riskji li kienu lesti jieħdu l-attur u martu; u (iii) dwar il-kumplessità *o meno* tal-prodott TEPs.

48. Minn eżami tal-provi fl-atti jirriżulta li l-attur u martu bieghu d-dar li kellhom il-Madliena fit-8 ta' Novembru, 2004, għas-somma ta' Lm650,000, (ara Dok. Ciii fil-fajl ipprezentat mill-espert inkarigat mill-attur) filwaqt li fis-16 ta' Novembru, 2004, huma xtraw appartament u garaxx il-Madliena, għall-prezz komplessiv ta' Lm150,000 (ara Dok. Ciii fil-fajl ipprezentat mill-espert inkarigat mill-attur). Fil-25 ta' Novembru, 2004, infetaħ kont tal-attur mal-kumpanija konvenuta (ara *Account Opening Form and Client Profile* – Dok. GC2 f'pagna 35 tal-proċess). Fit-30 ta' Novembru, 2004, infetaħ *File Note* mill-kumpanija konvenuta fejn jingħad fost affarijiet oħra:

«...After considering our customers medium to cautious attitude, I explained the structure and characteristics of the Protected Asset TEP

Fund (PATF)...The investment objective is to provide investors with capital growth and low risk through investment in a diversified portfolio of with-profit Traded Endowment Policies (TEPs) issued by leading UK Life Assurance Companies. ...Having been provided with all the information, the client decided to invest GBP £96,000³, EUR €90,000⁴ & USD \$60,000⁵ in the Protected Asset Fund.»

49. Hemm jingħad ukoll li:

«Disclaimer: The value of these investments and the income derived could go up as well as down and we may not receive the amount originally invested. Ideally, these investments should be considered as medium/long term investments.»

50. Għalkemm huwa minnu li mix-xhieda u d-dokumenti ppreżentati minn Michael Schembri, in rappreżentanza tal-kumpanija konvenuta, jirriżulta li l-atturi kellhom investimenti oħra, uħud mal-HSBC u l-bqija mal-kumpanija konvenuta, dawn tal-aħħar saru fl-istess żmien jew wara (jibdew minn Diċembru, 2004 u jkomplu sejr in sa Novembru, 2005) u mhux qabel l-investimenti inkwistjoni⁶. Fil-fatt iż-żewġ investimenti l-oħra suġġett tal-pretensjonijiet tal-attur saru f'April 2006, fejn l-investment kien ta' GBP £200,000 fil-PATF TEP2⁷ u f'Novembru, 2006 fl-istess PATF TEP2, għas-somma ta' €148,100⁸. Għalhekk huwa minnu li l-attur kellu numru ta' investimenti, iżda l-punt huwa jekk dan il-fatt jagħmilx lill-atturi investituri ta' esperjenza jew le. Fil-fehma ta' din il-Qorti, it-twegiba hija fin-negattiv.

³ Ara *Purchase Contract Note* datata 16 ta' Diċembru, 2004 – Dok. PC 3 f'paġna 75

⁴ Ara *Purchase Contract Note* datata 16 ta' Diċembru, 2004 – Dok. PC 2 f'paġna 70

⁵ Ara *Purchase Contract Note* datata 16 ta' Diċembru, 2004 – Dok. PC1 f'paġna 67

⁶ Ara Dok. MS1 sa Dok. MS9 minn paġna 233 sa 243 tal-proċess.

⁷ Ara Dok. PC 4 f'paġna 80 tal-proċess

⁸ Ara Dok. P C4i skont paġna 81 tal-proċess.

51. Illi lil hemm mill-fatt li l-attur u martu huma persuni analfabeti (verżjoni li ma gietx kontradetta), huma marru għand il-kumpanija konvenuta sabiex tiggwidahom dwar l-investimenti li kellhom jagħmlu. Tant kemm l-attur kien jafda fil-pariri li kien qiegħed jingħata mill-impjegat tal-kumpanija konvenuta, li meta mistoqsi fil-kontrolli jekk kinux jaqrawlu jew jagħtuh spjegazzjoni dwar id-dokumenti li kien irid jiffirma, jwieġeb: «*Għaliya ma kienu jgħiduli xejn. Kont inħalli f'idejn Andrea jien, kont inħalli f'idejn Andrea, u jgħaffeġ hu. Jien għaliya kont nistmah wieħed mit-tfal li għandi.*» Minn din is-silta toħroġ sew il-fiduċja li l-attur poġġa f'idejn il-kumpanija konvenuta sabiex tiggwidah fl-investimenti tiegħu. Wara kolloxx, kif ġustament osservat mill-Ewwel Qorti, ir-rwol tal-kumpanija konvenuta kien dak imsejjaħ “*Advisory*”, u ma kienx każ fejn l-attur mar fl-uffiċċju tagħha u ngħatat struzzjonijiet sabiex tinvesti f'fond partikolari. Il-kumpanija assumiet ir-rwol ta' gwida u li tagħtih parir dwar l-investimenti tiegħu.

52. Dan kollu jpoġġi f'dubju kemm l-attur kien infurmat sew b'dak li kien qiegħed jiġi ppreżentat lilu għall-firma, inkluż l-*Experienced Investor Declaration*⁹ (id-dokument GC7 esibit mar-risposta maħlufa) fejn hemm issir dikjarazzjoni li l-attur qara u fehem id-dokumenti lilu ppreżentati. Diffiċli din tiġi aċċettata u titwemmen meta l-attur jixhed li ma jafx jaqra! Għalhekk din il-Qorti tqis relevanti l-konsiderazzjoni tal-Ewwel Qorti li l-

---

⁹ Ara paġna 66 tal-proċess

atturi kienu analfabeti. Jiġi b'hekk li huma jiddependu minn ħaddieħor sabiex ifissrillohom kollox. M'hemmx dubju li l-atturi kienu jaqgħu fil-kategorija ta' *Retail Investors*, jiġifieri investituri li mhumiex professjonali u dan peress li la kellhom l-esperjenza u lanqas l-għarfien meħtieġ sabiex waħedhom jifhmu r-riskju involut fl-investimenti li kienu qegħdin jagħmlu.

53. Immiss li jiġi trattat il-punt dwar ir-riskji li kienu lesti jieħdu l-attur u martu. L-attur jixhed li huwa ried jinvesti s-somma flus li daħħal mill-bejgħ tad-dar f'xi ħaġa bla riskji, b'tali mod li jkollhom xi ħaġa xi jżidu mal-pensjoni sabiex jibqgħu jgħixu tajjeb. Huwa minnu li meta l-attur applika għall-ewwel darba fl-2004 għall-investment mal-kumpanija konvenuta, fil-formola hemm miktub li l-attitudni tal-attur għall-investment kien wieħed "*cautious*"¹⁰. Madankollu meta l-attur reġa' applika għal investimenti oħra fl-2006, din id-darba hemm miktub "*Clients do not wish to disclose information from Section 3 to Section 10*"¹¹. Dan ifisser li dik is-sezzjoni (5) fejn min qiegħed jinvesti jiddikjara x'inhil-perspettiva tiegħu dwar "*Investment Objective and Attitude to Risk*" tħalliet barra! Wieħed jistaqsi kif seta' jinbena l-profil ta' min qiegħed jinvesti jew isir is-*Suitability Test* tiegħu? Mingħajr ebda dubju, din ma kellhiex tkun mistoqsija li t-twegiba tagħha titħalla barra. Fil-fehma ta' din il-Qorti dan jixhed nuqqas kbir tal-kumpanija konvenuta, li suppost tagħti parir lill-klijenti tagħha skont ir-riskju li lesti li jieħdu, wara li tagħmel analiżi kif

---

¹⁰ Ara Dok. GC2 f'paġna 40 tal-proċess

¹¹ Ara Dok. GC3 f'paġna 52 tal-proċess.

suppost tal-klijent li jkollha quddiemha.

54. F'kull każ, fil-*File Notes*¹² li saru f'kull wieħed mill-investimenti bejn l-2004 u l-2006, kull darba ġie ribadit «**The investment objective is to provide investors with capital growth and low risk through investment in a diversified portfolio of with-profit Traded Endowment Policies (TEPs) issued by leading UK Life Assurance Companies.**» Għalhekk, fil-fehma ta' din il-Qorti huwa ċar it-tip ta' riskju li riedu jieħdu l-atturi. Huwa l-klijent li jiddeċiedi t-tip ta' riskju li lest li jidħol għalih bl-investiment tiegħu, filwaqt li min-naħa l-oħra, l-kumpanija konvenuta appellanti jkollha r-rwol li tressaq għall-konsiderazzjoni tal-klijenti l-prodotti li jaqgħu fil-parametri ta' dak li xtaqu l-klijenti, jiġifieri fil-każ tal-lum prodotti *low risk* u xejn aktar.

55. Lanqas ma jista' jitqies validu l-argument tal-kumpanija appellanti li l-atturi investew (dejjem mal-kumpanija appellanti u fl-istess żmien) fi prodotti li kienu jitqiesu bħala aktar riskjużi minn dawk li tilfu l-flus minnhom! Kif ingħad minn din il-Qorti fis-sentenza tagħha tat-18 ta' Ġunju, 2024, fil-kawża fl-ismijiet ***Joseph Calleja et v. GlobalCapital Financial Management Limited***, ladarba l-klijent jitlob li jrid jagħmel investiment *low risk*, il-provditur tal-investiment finanzjarju m'għandu l-ebda jedd li joffri investimenti li ma jaqgħux taħt dik il-kategorija u fl-istess

---

¹² Ara Dok. GC4 sa GC 6 paġni 63 sa 65

hin isejħilhom “*low risk*”. F’dak il-każ, il-kumpanija li tkun qiegħda toffri s-servizz finanzjarju tkun qiegħda toffri investiment bħala *low risk*, meta fil-fatt dan ma kienx.

56. Jonqos l-aħħar punt taħt dan l-aggravju, jiġifieri dwar il-kumplessità jew le tal-prodott TEPs. Mill-istess dokument esibit mill-kumpanija konvenuta bħala Dok. PATF 3¹³ jirriżulta li: «*The Protected Asset TEP Fund Plc (‘PATF’) is an experienced investor fund ... Shares are only available to persons whom Abacus Financial Services Limited considers to be sufficiently experienced to understand the risks associated with an investment in PATF.*» B’hekk dan il-prodott ma jitqiesx tajjeb għal *retail investor* - dan imur direttament kontra dak li jingħad mill-kumpanija konvenuta appellanti, meta hija tibqa’ tinsisti li bl-informazzjoni li kienet teżisti fil-mument li nbiegħu l-investimenti, fl-2004 u fl-2006, dawn l-investimenti ma kellhomx jitqiesu bħala kumplessi peress li setgħet tintfieh minn investitur *retail* ordinarju. Isegwi li l-kumpanija appellanti m’għandhiex raġun fil-kritika tagħha lill-Ewwel Qorti li straħet fuq dak li ngħad mill-espert inkarigat mill-attur, meta l-pern tal-konsiderazzjoni tal-Ewwel Qorti kienet li kkunsidrat li l-attur u martu, koppja anzjani, li ma jafux jaqraw u jiktbu ma kellhomx jithallew jidħlu għall-investimenti kumplikati bħal dak mertu tal-kawża. Dan jingħad ukoll peress li kif rajna qabel, l-atturi qajla setgħu jitqiesu bħala investituri ta’ esperjenza. F’kull

---

¹³ Esibit f’paġna 90 tal-proċess.

każ, il-kumpanija appellanti setgħet tressaq b'xhud tagħha espert sabiex jirribatti u jdgħajjef il-konklużjonijiet ta' Bonello, xi ħaġa li baqgħet m'għamlitx. Għalhekk il-kritika tagħha f'dan l-istadju ma titqiesx bħala waħda xierqa.

57. Fil-fehma ta' din il-Qorti, il-kwistjoni kollha aktar milli dwar il-kumplessità tal-prodott hija dwar ir-riskju marbut mal-investment li l-kumpanija konvenuta pproponiet lill-atturi. Dan jingħad peress li minbarra li l-kumpanija konvenuta appellanti kellha obbligu li tqis ir-riskju li riedu jidhlu għalih il-klijenti tagħha, hija kellha wkoll l-obbligu li tistħarreġ b'mod indipendenti li l-prodott li tkun qiegħda toffri lill-klijenti jkun jgħodd għalihom u għar-riskju li l-klijent lest li jieħu. Fil-każ taħt eżami, jirriżulta li mid-dokumenti li l-kumpanija konvenuta kienet tressaq sabiex jiġi reklamat il-prodott¹⁴ hemm jingħad:

«TEPs can offer investors large in-built capital guarantees together with capital growth comparable to and exceeding similar low risk investments.»
Kif ukoll: *«As premiums are maintained , these capital guarantees cannot be taken away or reduced.»*

58. Għalhekk mad-daqqa t'għajn, min ma jkunx jifhem forsi seta' jaħseb li dan il-prodott ma kienx wieħed kumpless u jgħodd għal min ried investment b'riskju baxx. Izda relevanti huwa d-dokument¹⁵ maħruġ mill-Financial Services Authority tar-Renju Unit dwar dan il-prodott li tiddekrivi dan il-prodott hekk:

¹⁴ Ara Dok. Gii u Giii fil-fajl iswed esibit bħala 216B

¹⁵ Ara Dokument O fil-fajl iswed esibit mill-espert inkarigat mill-attur.

«Traded Life Policy Investments – also known as Traded Life Settlements or Senior Life Settlements – are complex products with inherent risks. ... These products are complex and high risk....Where advisers do not understand these products, they should not recommend them... We do not think they are suitable products for retail customers ...»

59. Fid-dawl ta' dan, kull argument li l-prodott ma kienx wieħed kumpless jisfa fix-xejn.

60. Huwa mistenni li l-kumpanija konvenuta li tipprovdi s-servizzi finanzjarji tkun stħarrġet sew fin-natura tal-prodott reklamati minnha. Il-fatt li l-kumpanija konvenuta tibqa' tinsisti li anke jekk għall-grazzja tal-argument, dan il-prodott kellu jitqies bħala wieħed kumpless ma jfissirx li hija ma setgħetx tbiegħu lill-attur u lil martu, ikompli jiffa' dell ikrah fuqha. Dan jingħad peress li ladarba hija bħala esperta fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, iddeċidiet tressaq bħala proposta ta' investiment għall-attur (*retail investor*) prodott kumpless li kien xieraq għal min għandu esperjenza fl-investimenti, dan ifisser li lanqas hija stess ma kienet kapaċi tagħmel analiżi xierqa tal-prodott qabel offrietu lill-attur bħala opportunità ta' investiment b'riskju baxx. Mod ieħor ikun ifisser li kienet taf eżattament x'kien, iżda għaddset rasha u daħħlet lill-klijent f'nassa b'tali mod li jgħumu dubji serji dwar ir-rieda tajba tal-kumpanija.

61. Dan kollu jwassal lil din il-Qorti sabiex tqis li t-tieni aggravju tal-kumpanija appellanti bħala wieħed li mhux xieraq u se jiġi miċħud.

62. Immiss li jiġi mistharreġ it-**tielet aggravju tal-kumpanija konvenuta**, dak fejn tilmenta li lil hemm mill-ksur legali u/jew regolatorju li seta' kien hemm, l-Ewwel Qorti naqset milli tfittex x'kien in-ness kawżali għat-telf ilmentat mill-attur appellat, u jekk tali telf seħħ minħabba tort imputabbli lilha. Hija ssostni li l-attur kellu jressaq il-prova li kienet xi azzjoni jew xi ommissjoni tagħha l-kawża prossima tat-telf imġarrab mill-attur appellat, prinċipju bażilari fil-liġi ċivili tagħna, iżda tishaq li din il-prova ma tressqitx. Tixli lill-Ewwel Qorti li naqset milli tistharreġ ir-raġuni wara l-andament negattiv tal-prodott inkwistjoni. Issostni wkoll li kienet l-imġiba tal-attur u martu stess li wassal għat-telf effettiv li ġarrab, dan meta bieghu il-*units* fl-investimenti tagħhom u dan minkejja li ngħataw parir sabiex jistennew sakemm jirkupraw.

63. Il-kumpanija appellanti tishaq li ma tistax iġġorr r-responsabbiltà għad-deċiżjonijiet unilaterali li ttiehdu mill-attur appellat. Barra minn hekk, jingħad mill-appellanti li ma hemm l-ebda ness bejn l-andament tal-investimenti in kwistjoni u l-konklużjoni tal-Ewwel Qorti li ma sarx *due diligence* indipendenti mill-istess kumpanija appellanti, dan meta l-funzjonarji tal-fond taħt eżami, kienu fil-fehma tal-appellanti jgawdu mill-ogħla reputazzjoni professjonali fis-suq. Għalhekk il-kumpanija konvenuta appellanti tinsisti li l-Ewwel Qorti ma kellha l-ebda bażi legali sabiex tasal għall-konklużjoni li waslet għaliha. Wara kollox, jingħad ukoll li l-Ewwel Qorti lanqas għamlet valutazzjoni tal-kumplessità jew nuqqas

tagħha tal-prodott inkwistjoni u jekk dan setax jinbiegħ lil *retail investors* minkejja li seta' jitqies bħala wieħed kumpless. Fil-fehma tal-kumpanija konvenuta appellanti, ma kien hemm l-ebda ksur tal-*Investment Services Rules for Investment Services Providers* fil-bejgħ tal-prodott inkwistjoni lill-appellati.

64. Fil-fehma tal-Qorti għandu raġun l-attur appellat meta jingħad minnu li l-kumpanija appellanti tagħmel referenza għal xi xhieda li suppost ingħatat f'din il-kawża minn Geoffrey Bezzina, uffiċjal tal-MFSA, fl-2017 meta dak iż-żmien din il-kawża lanqas kienet għadha tressqet, u għar-rapport ta' M.D. Fitzgerald, sabiex issostni l-argumenti tagħha, meta dan ir-rapport ma jirriżultax mill-atti! Skont il-prinċipju *quod non est in acti, non est in mundo*, kull referenza għal provi jew xhieda li ma jirriżultawx mill-atti ma jistgħu jkunu tal-ebda siwi.

65. Din il-Qorti lanqas ma taqbel mal-kumpanija konvenuta appellanti meta tgħid li l-Ewwel Qorti naqset milli tfittex in-ness kawżali bejn l-imġiba tagħha u d-danni konsegwenzjali ta' telf imġarrba mill-attur.

66. Kif ingħad minn din il-Qorti (Kompetenza Inferjuri) fis-sentenza tagħha tat-23 ta' April, 2021, fil-kawża fl-ismijiet **Daniela Carabott Pawley v. Crystal Finance Investments Limited**:

«Il-Qorti taqbel mas-soċjetà appellanta li meta prodott imur ħażin u l-investitur jagħmel telf anki tal-kapital investit, ma jistax tali investitur jixhet

ir-responsabbiltà għat-telf tiegħu fuq il-provditur tas-servizz finanzjarju. Ir-riskju jgħib miegħu l-prinċipju li l-valur tal-investment jista' jitla' u jinżel u l-passat mhux garanzija tal-futur. Dan sakemm l-investitur ma jressaqx prova sodisfaċenti li kien proprju l-aġir tal-provditur tas-servizz li wassal għat-telf soffert u kien f'dawn il-parametri li l-Arbitru ddeċieda l-ilment imressaq mill-appellanti u sab li s-soċjetà appellanta kienet taħti għat-telf ikkaġunat.» (enfasi ta' din il-Qorti)

67. In-nuqqas li l-attur jixli lill-kumpanija bih huwa li hija naqset fid-doveri tagħha bħala provditur ta' servizz finanzjarju u li kienet tassew negliġenti meta hija tatu parir jew *advisory services* sabiex jinxtara prodott finanzjarju li ma kienx addattat għal martu u għalih. Issa l-Ewwel Qorti qieset li l-kumpanija konvenuta appellanti naqset meta m'għamlitx *due diligence* indipendenti tal-prodott fid-dawl tal-fatt li dan kien wieħed kumpless u maħluq minn terzi barranin u din il-Qorti żżid meta hija kienet qiegħda tipprova tbiegħ dan il-prodott bħala wieħed sigur. Barra minn hekk, l-appellanti kienet qiegħda tbiegħ dan il-prodott lill-klijenti li żgur li ma setgħux jitqiesu bħala *experienced investors*. Saħansitra l-eżerċizzju li suppost wettqet il-kumpanija konvenuta rriżulta wieħed monk, hekk kif numru ta' mistoqsijiet rilevanti sabiex tasal għall-profil tal-klijent tagħha, tħallew barra.

68. Il-kumpanija konvenuta ma ressqitx xi prova konvinċenti li hija qdiet ir-rwol tagħha li tipprovdi servizz ta' investment finanzjarju bid-diliġenza ta' missier tajjeb tal-familja. Dan jingħad ukoll peress li l-kumpanija appellanti naqset milli tosserva d-dmirijiet tagħha, kif jirriżultaw mill-

i**Standard Licence Conditions**¹⁶ applikabbli fiż-żmien relattiv, fejn dawn ir-regolamenti¹⁷ kienu fost affarijiet oħra, jimponu fuq min jipprovdi s-servizz li:

«3.02 *The Licence Holder shall act honestly, fairly and with integrity, in the best interests of its customers and of the market*” fejn jissemew fost affarijiet oħra “*avoiding conflicts of interest...avoiding making misleading or deceptive representations to customers.*; 3.03 *The Licence Holder shall act with due skill, care and diligence – and in the best interests of its customers and the market...*” fejn jissemew fost affarijiet oħra: *the Licence Holder must take adequate steps to discover the personal and financial circumstances of a Private Customer before making any recommendations as to the suitability of a transaction service...taking all reasonable steps to ensure that transactions are suitable for a customer, bearing in mind his objectives....* 3.04 *Before performing any service involving the provision of investment advice... the Licence record must obtain and record the personal and financial information necessary to make appropriate recommendations/ investment decisions.*»

69. Meqjusa n-nuqqasijiet tal-kumpanija konvenuta riżultanti mill-provi kif hawn qabel spjegati, altru li jirriżulta n-ness bejn l-imġiba tagħha meta naqset milli tħares dawn id-dmirijiet essenzjali fil-qadi tad-doveri tagħha u t-telf li ġarrab l-attur.

70. Kif ingħad fis-sentenza ta’ din il-Qorti tas-17 ta’ Frar, 2022, fil-kawża fl-ismijiet ***Evelyn Farrugia et v. GlobalCapital Financial Management Limited***:

«*Il-Qorti tal-ewwel grad bl-ebda mod ma addebitat lill-appellanti xi ħtija għall-falliment tal-prodott finanzjarju in kwistjoni. In-nuqqas attribwit lill-appellanti hu li naqset fid-doveri tagħha bħala provditur ta’ servizz finanzjarju u li kienet negligenti b’mod grossolan meta tat advisory services lill-appellati biex jixtru prodott finanzjarju li ma kienx suitable għalihom.*

¹⁶ Ara Dok. L fil-fajl iswed anness f’paġna 216B

¹⁷ Ara regolamenti 3.02 sa 3.05 taħt it-Taqsima *Conduct of Business tal-iStandard Licence Conditions*.

Ladarba l-appellanti bieġhet lill-appellati prodott finanzjarju li ma kienx xieraq għalihom, il-Qorti tal-ewwel grad kienet gustifikata li tiddeciedi li l-appellati għandhom dritt li jirkupraw l-ammont sħiħ li investew fil-prodott.»

71. Hekk ukoll, in-ness kawżali jirriżulta bejn il-fatt li l-kumpanija appellanti bieġhet prodott li ma seta' qatt jitqies bħala wieħed addattat għall-atturi minhabba x-xewqa tagħhom li jidhlu għal riskju kawt u li jkollhom xi dħul addizzjonali mal-pensjoni tagħhom, mentri rriżulta li kien prodott kumpless li fi kliem l-Ewwel Qorti, «*maħsub għal min rabba kallu u avventuruż fid-dinja tal-investimenti.*» Kif ingħad fis-sentenza ta' din il-Qorti tas-27 ta' April, 2023, fil-kawża fl-ismijiet **Concetta Galea et v. GlobalCapital Financial Management Limited:**

*«Din il-Qorti ssib li huwa siewi l-argument tal-kumpanija konvenuta li l-fatt li investitur qatt ma kien investa fi prodott partikolari ma jfissirx li m'għandux jinvesti fih jew li jekk jixtri prodott differenti awtomatikament ifisser li l-provditur tas-servizz ikun kiser il-liġi. B'danakollu jekk il-provditur tas-servizz ikun jaf li se jbiegħ prodott kumpless lil retail investor u dak l-investitur qatt ma kien investa fi prodott bħalu, allura l-obbligu ta' min ikun qiegħed iwettaq is-suitability test huwa li mhux sempliciment jimmarka l-kaxxi fuq il-formola li qiegħda timtela imma li jaċċerta ruħu li l-individwu ikun qiegħed jifhem sew qialadarba qatt ma jkun iltaga' ma' dak il-prodott (ara f'dan is-sens **Carmel Mallia v. Crystal Finance Investments Ltd u Rita Dimech et v. Crystal Finance Investments Ltd**, it-tnejn decizi mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fid-19 ta' Mejju, 2021).» (enfasi ta' din il-Qorti).*

72. Minn dan jinżel, li ladarba r-rappreżentant tal-kumpanija konvenuta kien jaf li l-attur u martu ma kinux lesti jaċċettaw livell għoli ta' riskju, messu nduna li l-prodott kumpless propost minnu, ma kienx wieħed tajjeb għall-attur. Għalkemm kull tip ta' investment ikollu marbut miegħu ċertu livell ta' riskju, iżda hemm investimenti b'riskju li jkunu ferm akbar minn

oñrajn minħabba l-kumplessità tal-investment. Għalhekk ir-rappreżentant tal-kumpanija appellanti ma messu qatt ressaq l-investment in kwistjoni bħala wieħed xieraq għall-bżonnijet tal-attur. Għal dan in-nuqqas jeħtieġ li twieġeb il-kumpanija appellanti għat-telf li ġarrab l-attur.

73. Lanqas ma jirriżulta li l-kumpanija konvenuta ressqet lil dak ir-rappreżentant tagħha li bieġh il-prodott lill-attur sabiex jixhed li kien tassew spjega r-riskji marbuta mal-prodott propost minnu, jew li l-attur appellat kien tabilħaqq kapaċi jifhem u fehem ir-riskju li kien hemm marbut mal-prodott imressaq minnu bħala investment xieraq għall-attur jew li minkejja li ġie spjegat ir-riskju marbut mal-prodott ta' investment, l-attur wera x-xewqa li jibqa' għaddej bl-investment f'dak il-prodott u dan kontra l-parir tiegħu. Fil-fehma ta' din il-Qorti, l-attur laħaq il-grad ta' prova meħtieġa sabiex juri li l-kumpanija konvenuta wriet nuqqas ta' diliġenza u ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja meta ressqet dan il-prodott bħala investment xieraq għall-attur, ladarba ma kienx jilħaq il-mira tal-istess attur bħala investitur. Prova ċara li l-*Assessment of Suitability*, jiġifieri li tistħarreg b'mod indipendenti jekk il-prodott kienx tabilħaqq addattat għall-ħtiġijiet tal-attur ma sarx sew, huwa l-fatt li kieku sar sew, kellu jirriżulta lill-kumpanija konvenuta appellanti li l-prodott ma kienx wieħed xieraq għall-attur u li dan l-investment ma kienx jilħaq l-aspettattivi tiegħu.

74. Għal dawn ir-raġunijiet kollha lanqas dan it-tielet aggravju tal-kumpanija appellanti ma jista' jitqies bħala wieħed siewi u għalhekk ser jitwarrab.

75. Jonqos li jiġi mistharreġ l-**aħħar aggravju tal-kumpanija konvenuta appellanti**, jiġifieri dak marbut mal-imgħax, kemm rigward il-fatt li l-investment magħżul mill-attur kien tat tip *accumulator*, kif ukoll maż-żmien minn meta sa meta kellu jgħaddi l-imgħax. Il-kumpanija konvenuta tressaq l-argument li l-prodott li nbiegħ lill-attur kien *accumulator fund* u għalhekk tishaq li m'għandux ikun hemm ħlas tal-imgħaxijiet.

76. Qabelxejn, din il-Qorti tqis li jeħtieġ li ssir distinzjoni bejn id-danni li wieħed jista' jitlob f'dawn it-tip ta' investimenti. Tajjeb jiġi mfakkar dak li jipprovdi l-**Artikolu 1135 tal-Kodiċi Ċivili**, viz. li d-debitur hu obligat biss għad-danni li l-kreditur ikun bata' u l-qligħ li jkun ġie mtellef.

77. Id-danni, f'dan il-każ, jikkonsistu kemm fit-telf tal-kapital, u minn qari sew tal-ispjegazzjoni mogħtija mill-espert Bonello, anke fit-telf ta' qligħ, li f'dan il-każ isarraf fir-rendiment li seta' jagħti l-investment.

78. Dan għandu jitqies b'mod separat mill-imgħax li wieħed jista' jitlob skont l-**Artikolu 1139 tal-Kodiċi Ċivili**, inkluż iż-żmien minn meta sa meta

dan kellu jingħadd, li ser jiġi kkunsidrat aktar 'il quddiem f'din is-sentenza.

79. Bħala prinċipju, din il-Qorti tista' taqbel mal-ilment tal-kumpanija konvenuta sa fejn jingħad minnha li l-Ewwel Qorti donnha tefgħet l-kwistjoni tal-qligħ jew tar-rendiment mill-investment u l-kwistjoni tal-imgħax f'keffa waħda. L-investment li daħal għalih l-attur seta' jagħtih rendiment (qligħ) u mhux imgħax. Fi kliem ieħor, il-qligħ jew rendiment mill-investment ma kienx ħa jinkiseb bil-ħlas tal-imgħax kull sena kif qalet ħażin l-Ewwel Qorti. Mod ieħor dan il-qligħ seta' jinkiseb jekk kemm-il darba l-investment imur tant tajjeb, li meta jiġi mifdi l-investment ikun hemm aktar flus mill-kapital li oriġinarjament ikun ġiet investit. Naturalment il-prova li f'dan il-każ kien hemm telf ta' rendiment jew ta' qligħ minn fuq l-investment tmiss lill-attur.

80. Kif ingħad fis-sentenza ta' **Daniela Carabott Pawley v. Crystal Finance Investments Limited** imsemmija aktar kmieni, il-prinċipju li dan l-investment kien wieħed b'riskju u li allura ma kien hemm xejn garantit, jibqa' jgħodd sakemm l-investitur ma jurix li huwa tilef il-qligħ mill-investment bi ħtija tal-provditur tas-servizz.

81. Meta nduru għall-każ tagħna, jirriżulta li fin-noti li ffirmaw l-attur u martu kien hemm avviż li l-valur tal-investment jista' jitla', kif ukoll jinżel u li l-passat mhux garanzija tal-futur. Biss però ma jistax jitwarrab il-fatt li l-

attur ried investiment b'riskju żgħir li bih, minbarra li jkollu xi ftit tal-qligħ, jew aħjar rendiment, ma jintilifx il-kapital. Kif ingħad qabel, il-kumpanija konvenuta warrbet id-direzzjoni mogħtija mill-klijent u ressqitlu bħala proposta ta' investiment, prodott kumpless li ma kienx jilħaq il-kriterji jew ix-xewqat tiegħu. Għalhekk, huwa ġust li l-kumpanija konvenuta tagħmel tajjeb għat-telf imġarrab mill-attur.

82. Illi kif rajna, l-investiment li sar mill-attur fis-16 ta' Novembru, 2006 kien fl-ammont ta' €148,100. Mill-bejgħ li saru fit-18 ta' Jannar, 2017 u fis-17 ta' Frar, 2017, l-attur irnexxilu jiġbor lura s-somom ta' €57,086.69 u €72,028.21, li flimkien jammontaw għaċ-ċifra ta' €129,114.90. Minn kapital oriġinali ta' €148,100, l-attur għalhekk ġie li tilef l-ammont ta' €18,985.10, li l-Ewwel Qorti dawritha għad-dritt għal €18,986.

83. Issa minn eżami taż-żewġ appelli ma jidherx li hemm aggravji dwar din il-figura ta' €18,986 jew dwar il-fatt li l-Ewwel Qorti ziedet fuqha perċentwal ta' 10% għall-inflazzjoni, sabiex din il-figura ġiet miżjuda għal €20,884.

84. Wieħed seta' forsi jargumenta li dan l-awment ta' 10% fuq il-kapital mitluf minħabba l-inflazzjoni ma kienx wieħed xieraq. B'danakollu fin-nuqqas ta' aggravju speċifiku f'dan is-sens, din il-Qorti mhijjex ser tidhol f'dan l-argument. Għalhekk din il-Qorti tgħid li l-attur għandu jedd li

jithallas mill-kumpanija konvenuta s-somma ta' €20,884 li tirrapprezenta t-telf ta' kapital li ġarrab mis-somma investita.

85. Biss però, f'dak li għandu x'jaqsam mar-rendiment jew mal-qligħ mill-investment, l-attur ma seħħlux jipprova x'tip ta' qligħ kien ħa jagħmel minn dan l-investment fil-mument tal-fidi tiegħu. Ifisser għalhekk li din il-parti tat-talba tal-attur ma setgħetx tintlaqa' u f'dan is-sens allura jista' jingħad li fejn tidhol il-kwistjoni dwar telf ta' qligħ jew rendiment mill-investment, il-kumpanija konvenuta għandha raġun fl-aggravju tagħha.

86. Dan iġibna għall-**ewwel aggravju tal-attur appellant**. L-ilment tiegħu huwa li l-Ewwel Qorti naqset milli tistabbilixxi b'mod ċar u konsistenti t-tul ta' perjodu li għalih għandu jithallas l-imgħax mill-kumpanija konvenuta.

87. Naturalment il-konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti fuq dan l-aggravju ser ikunu limitati għal dak l-investment li ma tqiesx f'din is-sentenza bħala preskritt, jiġifieri *The Protected Asset TEP Fund No. 2 - EUR* għall-ammont ta' €148,100 mixtri fis-16 ta' Novembru, 2006¹⁸, u li parti minnu nbiegħ fit-18 ta' Jannar, 2017¹⁹ u fis-17 ta' Frar, 2017²⁰.

---

¹⁸ Ara Dok. PC 5i esibit f'paġna 83 tal-proċess.

¹⁹ Ara Dok. SC 5i esibit f'paġna 85 tal-proċess.

²⁰ Ara Dok. SC5ii esibit f'paġna 86 tal-proċess.

88. L-attur appellant jilmenta li hemm nuqqas ta' konsistenza mill-Ewwel Qorti għaliex fil-każ tal-ewwel investiment ġie speċifikat minn meta sa meta kellhom jgħaddu l-imgħaxijiet, jiġifieri b'dati ċari, filwaqt li fil-każ tat-tielet investiment, għalkemm l-Ewwel Qorti ddeċidiet li l-imgħax kellu jitlaq mis-16 ta' Novembru, 2006, hija ma tatx data sa meta kellu jibqa' għaddej l-imgħax, iżda qalet biss li dan għandu jibqa' għaddej sal-pagament effettiv. L-attur appellant jilmenta wkoll li minkejja li ressaq rikors fejn talab kjarifika, sabiex jingħad sa meta kellu jithallas l-imgħax, l-Ewwel Qorti qieset li ma kien hemm xejn li kellu jiġi ċċarat, peress li s-sentenza kienet waħda ċara²¹.

89. Din il-Qorti taqbel li fis-sentenza appellata hemm nuqqas ta' konsistenza, peress li fil-każ tal-ewwel investiment ingħad li l-imgħax għandu jithallas sa Meju tas-sena 2015 (meta nbiegħ il-prodott), fit-tieni każ ingħad biss minn meta telaq l-imgħax u fil-każ tat-tielet investiment ingħad li l-imgħax telaq mis-16 ta' Novembru, 2006, sal-ħlas effettiv.

85. Il-kumpanija konvenuta tgħid min-naħa tagħha fl-**aħħar aggravju** tagħha li ma hemmx lok għall-ħlas tal-imgħaxijiet. Fuq dan il-punt iżda din il-Qorti ma tistax taqbel magħha.

86. Kif ingħad qabel, wieħed irid iżomm f'moħħu li f'dan il-każ japplika l-**Artikolu 1139 tal-Kodiċi Ċivili**, li jipprovdi li jekk l-obbligazzjoni jkollha biss

---

²¹ Ara s-sentenza tal-Ewwel Qorti tad-29 ta' Meju, 2023 fil-proċess anness li jgħib referenza 396/2020/1.

bħala oġġett il-ħlas ta' somma determinata, allura d-danni li jiġu mid-dewmien tal-eżekuzzjoni tagħha jkunu jikkonsistu biss fl-imgħaxijiet fuq is-somma li jkollha tingħata meqjusin bit-8% fis-sena. Għalhekk, din ir-rata hija stabbilita bil-liġi.

87. Din il-Qorti tqis li l-Ewwel Qorti żbaljat meta ngħad minnha li l-imgħax kellu jitlaq mis-16 ta' Novembru, 2006. Hekk kif ingħad fis-sentenza ta' **Joseph Calleja et v. GlobalCapital Financial Management Limited**, imsemmija aktar qabel, ir-relazzjoni bejn il-partijiet fil-kawża fejn jingħata servizz minn provditur ta' servizz finanzjarju hija waħda kuntrattwali u f'każijiet simili tqies li japplika l-**Artikolu 1141(2) tal-Kodiċi Ċivili** li jipprovdi illi f'kull każ li l-obbligazzjoni ma hix ta' xorta kummerċjali jew fejn il-liġi tipprovdi li l-imgħax jibda jiddekorri *ipso iure*, imgħaxijiet għandhom jgħoddu minn dakinhar illi ssir sejħa għall-ħlas b'att ġudizzjarju. Galadarba l-attur jitlob danni li jikkonsistu kemm f'telf ta' kapital, kif ukoll telf ta' qligħ, u t-telf ta' kapital seta' jiġi determinat faċilment, hekk kif sar il-bejgħ fis-sena 2017, dan ifisser li l-imgħax għandu jibda għaddej mid-data li saret sejħa għall-ħlas b'att ġudizzjarju. Fin-nuqqas ta' ittra uffiċjali, jitqies li f'dan il-każ ukoll, l-imgħax għandu jitlaq mid-data tan-notifika tar-rikors maħluf (ara wkoll is-sentenzi ta' din il-Qorti ta' **Concetta Galea et v. GlobalCapital Financial Management Limited** imsemmija qabel, kif ukoll dik tal-4 ta' Novembru, 2024, fl-ismijiet **Helen Schembri v. GlobalCapital Financial Management Limited**).

88. Fir-rigward tal-kwistjoni ta' sa meta għandu jibqa' għaddej l-imgħax fuq il-kapital mitluf, jingħad li huwa minnu li l-bejgħ tal-investment sar f'żewġ dati, jiġifieri f'Jannar u fi Frar tas-sena 2017 (fil-verità f'dan il-każ kulma hemm differenza hija biss ta' xahar) fejn gie rkuprat parti mill-kapital. Ma tressqet l-ebda prova dwar il-fatt li kieku l-attur investa fi prodott ieħor il-kapital tal-attur kien ser jibqa' sħiħ jew li kien ser jaqla' xi mgħaxijiet u mhux xogħol din il-Qorti li tistħarreg il-potenzjal ta' investimenti alternattivi. Madankollu, l-attur għadu sal-lum imcaħħad minn dawk il-flus li tilef fl-investment tal-kapital magħmul minnu fuq il-parir żbaljat tal-kumpanija konvenuta u għalhekk jitqies xieraq li l-imgħax jibqa' għaddej sad-data tal-ħlas effettiv tal-ħsara mgarrba minnu, kif sewwa ngħad mill-Ewwel Qorti. Xort'oħra jkun ifisser li l-mogħdija taż-żmien jispiċċa jagħti vantaġġ lid-danneġgant u dan b'telf u preġudizzju għad-danneġgat (ara s-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili tad-29 ta' Ottubru, 2002, fil-kawża fl-ismijiet **Atlas Insurance Agency Ltd. et. v. Seamalta Company Ltd. et**). Għalhekk, din il-Qorti ser tiddisponi mill-ewwel aggravju tal-attur u mill-aħħar aggravju tal-kumpanija konvenuta, billi tgħid li l-imgħax fuq it-telf imgarrab mill-attur għandu jitlaq mid-data tan-notifika tar-rikors maħluf u jibqa' għaddej sal-pagament effettiv.

89. Preċiżat il-punt dwar minn meta u sa meta għandu jibqa' għaddej l-imgħax, imiss li jiġi mistħarreg it-**tieni aggravju tal-attur appellat**, dak

fejn jilmenta li l-Ewwel Qorti fid-deċiżjoni tagħha tad-29 ta' Mejju, 2023, tat x'tifhem li l-ammont li fuqu kellu jitħallas l-imgħax kien fuq it-telf u mhux fuq il-kapital investit. L-attur appellant isostni li huwa ġarrab telf ta' dħul fuq il-kapital matul il-perjodu kollu li żamm dawn l-investimenti u għalhekk fir-rikors maħluf huwa talab il-ħlas ta' imgħax fuq il-kapital.

90. Jibda billi jingħad illi t-talba attriċi quddiem din il-Qorti kienet waħda għal-likwidazzjoni u ħlas ta' danni. Id-danni likwidati mill-Ewwel Qorti kienu dawk magħmula mit-telf li ġarrab l-attur mill-kapital li investa, li l-Ewwel Qorti waslet għalih wara li għamlet tnaqqis bejn l-ammont li investa l-attur u l-ammont li huwa daħħal wara l-bejgħ tal-investment. Madankollu, prova tat-telf ta' rendiment ma saritx.

91. Tajjeb jingħad li fl-ewwel lok, l-attur ġabar lura parti mill-investment magħmul minnu mal-bejgħ tal-investment li sar f'zewġ dati f'Jannar u fi Frar tas-sena 2017. Fit-tieni lok, għalkemm huwa minnu li l-attur ma daħħal l-ebda rendiment fuq il-kapital li investa għal madwar ħdax-il sena, fl-aħħar mill-aħħar, huwa għażel li jagħmel investment li għalkemm xtaq li jagħtih xi ftit ta' qligħ, dan ma kienx garantit. Għalhekk ma jistax jippretendi li jitħallas l-imgħax fuq l-investment sħiħ magħmul minnu, meta dan qatt ma kien maħsub fl-investment magħżul mill-attur.

92. Wara kollox, fl-istess *Scheme Particulars*²² tar-riskji marbuta mal-prodott jingħad:

«Returns on an investment in the Fund are not guaranteed. Prospective shreholders should consider the risks attached to an investment in the Fund including, but not limited to, those indicated below:

...Traded endowment policies do not provide income and it is not anticipated that there will be any dividends or any other distributions in respect of shares in the Fund. An investment in the fund may therefore not be suitable for persons who require regular income from their investments.

Traded endowment policies are valued on the basis of prevailing market conditions. Market values can vary over time according to investors' expectations of ultimate maturity values and market yields on comparative investments. As maturity values depend on the investment performance of the life office which issued the relevant traded endowment policies, expectations for ultimate maturity values will vary according to the identity of the issuing life office,

The price of the Shares may go down as well as up due to market fluctuations and other considerations....»

93. Għalhekk, l-attur ma jistax jippretendi ħlas fuq il-kapital sħiħ daqslikieku mar il-bank u rabathom b'rata fissa tal-imgħax, għadarba huwa dañal għal dan l-investiment li miegħu, tajjeb jew ħażin, kien hemm marbuta r-riskji.

94. L-attur appellant jagħmel referenza estensiva għall-ġurisprudenza fuq dan il-punt dwar il-komputazzjoni tal-imgħax. Din il-Qorti rat numru ta' sentenzi li jagħmel referenza għalihom l-attur, iżda wieħed irid japprezza li kull każ ikollu ċ-ċirkostanzi partikolari tiegħu, b'tali mod li mhux kull każ ikun jista' jitpoġġa f'keffa waħda, hekk kif l-investimenti u r-rikavat minnhom f'kull

---

²² Ara paġna 15 ta' Dokument F fil-fajl iswed anness.

każ ivarja. Hekk pereżempju, fil-każ ta' **Concetta Galea v. GlobalCapital Financial Management Ltd** deċiża minn din il-Qorti fis-27 ta' April, 2023, it-talbiet attriċi kienu jinkludu talba sabiex jintradd lura l-kapital investit, kif ukoll għall-ħlas tal-imgħaxijiet. Filwaqt li fil-kawża **Saviour Cutajar v. All Invest Co Ltd** deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-18 ta' Jannar, 2019, minkejja li t-talba attriċi kienet waħda ta' likwidazzjoni ta' danni, l-attur ma kien għadu laħaq irkupra xejn mill-kapital investit minnu. Madankollu, fil-kawża ta' din il-Qorti, imsemmija qabel ta' **Joseph Calleja et v. GlobalCapital Financial Management Limited** deċiża fit-18 ta' Ġunju 2024, il-Qorti tal-Appell ordnat il-ħlas tal-imgħax fuq l-ammont ta' danni likwidati (li kien ftit anqas mill-ammont tal-investment oriġinali).

95. Din il-Qorti taqbel ma' dan il-ħsieb, wara kollox xogħol din il-Qorti huwa li kemm jista' jkun treggħa' lill-attur lura fl-istat li kien qabel ma seħħet il-ħsara li garrab b'konsegwenza tal-imgħax tal-kumpanija konvenuta u mhux daqslikieku għamel investment bi qligħ garantit. Għalhekk ukoll, ma tarax li għandha tilqa' dan l-ilment tal-attur appellant u ser tikkonferma d-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti sa fejn ingħad li l-imgħax li għandu jithallas lill-attur huwa dak fuq it-telf ta' kapital imgarrab kif aġġustat bl-inflazzjoni (li dwaru ma sarx appell speċifiku).

96. Immiss li jiġi trattat ir-**raba' aggravju tal-attur appellant**, li huwa wkoll ilment marbut mal-kwistjoni tal-imgħax, din id-darba dwar ir-rata ta' mgħax

ta' 5% fis-sena li ngħatat mill-Ewwel Qorti favur l-appellant minflok li ngħata r-rata legali ta' 8% bħala parti mil-likwidazzjoni tad-danni mgarrba minnu.

97. Illi l-Ewwel Qorti qieset fil-konsiderazzjonijiet tagħha li ladarba l-attur tul il-kawża saħaq li ried investiment b'kapital garantit u b'riskju baxx, ma seta' qatt idaħħal imgħax ta' 8%, peress li kif rajna qabel, f'dan it-tip t'investiment kien hemm il-ħsieb ta' rendiment u mhux imgħax, kif ukoll, dan it-tip ta' perċentwal, kien marbut ma' investimenti b'riskju għoli, li ma kienx l-investiment li xtaq jidhol għalih l-attur. Dan meta f'kull każ, investiment b'riskju għoli ma kellu l-ebda garanzija li kien ser jieħu dak it-tip ta' rendiment.

98. Din il-Qorti tagħraf ukoll li hemm sensiela ta' deċiżjonijiet fejn l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji (li ġew appellati quddiem il-Qrati) bis-saħħa tal-**Artikolu 19 tal-Att dwar l-Arbitru għas-Servizzi Finanzjarji**, fejn jingħata l-jedd lill-Arbitru jiddeċiedi dak li fil-fehma tiegħu huwa ġust, ekwu, u raġonevoli fiċ-ċirkostanzi partikolari u merti sostantivi tal-każ, fejn proprju l-imgħaxijiet li ngħataw kienu jvarjaw bejn 4% u 5%²³. Jista' jkun li dawn id-deċiżjonijiet nebħu lill-Ewwel Qorti fid-deċiżjoni tagħha.

97. Qabel kull konsiderazzjoni oħra, din il-Qorti ttenni li jidher li l-Ewwel

---

²³ Ara b'eżempju s-sentenzi tal-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fl-ismijiet **Salvu Fenech v. GlobalCapital Financial Management Ltd** deċiża fil-21 ta' Ottubru, 2019 u **Miriam Fenech Russell et v. GlobalCapital Financial Management Ltd** deċiża fit-12 ta' Novembru, 2019.

Qorti tefgħet fl-istess keffa l-kunċett tar-rendiment jew tal-qligħ li seta' jagħti l-investment u l-kunċett tal-imgħax minħabba dewmien fil-ħlas tad-danni. X'aktarx kien għalhekk ukoll li l-Ewwel Qorti wasslet għall-perċentwal ta' 5%. Kif rajna però dawn mhumiex l-istess ħaġa. Filwaqt li din il-Qorti ma tistax teskludi *a priori* li f'każijiet bħal dawk tal-lum u oħrajn simili jista' jagħti l-każ li jirriżulta li kien hemm telf ta' qligħ, meta jintilef ir-rendiment li l-investment seta' jagħmel, b'danakollu xorta jibqa' obbligu fuq l-attur li jipprova dak it-telf ta' qligħ. Kif ġie deċiż aktar 'il fuq, l-attur ma rnekk jipprova li huwa ġarrab telf ta' qligħ u dan minħabba n-natura tal-prodott li fih investa flusu. Lil hemm mill-fatt li l-kumpanija konvenuta investitlu flusu fi prodott differenti minn dak li kien fi ħsiebu, biss però meta l-attur u martu marru għand il-kumpanija konvenuta kellhom f'moħħhom li l-kapital ikun garantit u li jdaħħlu xi ħaġa tal-flus żejda. Kien magħruf però għall-istess attur li r-rendiment ma kienx se jkun wieħed fiss u lanqas garantit. Għalhekk ladarba ma sarix prova ta' xi somma li tirrappreżenta rendiment mitluf, żgur li ma jistax jitlaq xi imgħax fuq telf ta' qligħ.

98. Mhux l-istess iżda jista' jingħad għal dak li huwa t-telf ta' kapital imgarrab. L-attur f'din il-kawża kien qiegħed jitlob il-ħlas tal-imgħax bit-8% skont il-**Kodiċi Ċivili**. Meqjus ukoll is-sentenzi ta' din il-Qorti f'każijiet simili²⁴, jitqies li jkun xieraq li f'dan il-każ ukoll jingħataw l-imgħaxijiet

---

²⁴ Ara s-sentenzi fl-ismijiet **Concetta Galea v. GlobalCapital Financial Management Ltd** u dik fl-ismijiet **Joseph Calleja et v. GlobalCapital Financial Management Limited**, msemmija qabel.

skont ir-rata legali bit-8%. Kif ingħad qabel, dan l-imagħax qiegħed jingħata fuq it-telf tal-kapital ta' €20,884 u mhux fuq il-kapital kollu investit.

99. B'żieda ma' dan, jingħad li l-kapital li l-attur tilef jista' jissarraff bħala l-obbligazzjoni li l-kumpanija konvenuta kellha tħallas ladarba hija bieghet il-prodott bħala wieħed fejn l-investiment support kellu jkun wieħed b'kapital garantit. Isegwi li dan jista' jitqies bħala oġġett bi ħlas ta' somma determinata għall-għanijiet tal-**Artikolu 1139 tal-Kodiċi Ċivili**, u allura d-danni li jiġu mid-dewmien tal-eżekuzzjoni tagħha jkunu jikkonsistu biss fl-imagħaxijiet fuq is-somma li jkollha tingħata bir-rata ta' 8% li hija stabbilita bil-liġi.

100. Isegwi li dan l-aggravju tal-attur jisthoqqlu li jintlaqa', fis-sens li r-rata tal-imagħax fuq is-somma ta' €20,884 għandha tinħadem bit-8% u mhux bil-5%.

101. Jonqos li jiġu mistħarrġa t-**tielet u l-ħames aggravji tal-attur appellant**, dak fejn jattakka d-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti sa fejn jingħad minnha li kellu jsir tnaqqis ta' 30% tad-danni li ġiet ikkunsidrata bħala negligenza kontributorja min-naħa tiegħu u li għall-istess raġunijiet, kellu jgħorr is-sehem ta' żewġ partijiet minn ħamsa mill-ispejjeż tal-kawża. F'dan l-aggravju ssir enfasi fuq il-fatt li l-attur, kien anzjan, analfabeta u *retail investor* meta mar jieħu parir mingħand il-kumpanija konvenuta, provditur ta' servizz ta' investiment liċenzjata minn awtorità pubblika. Min-naħa l-

oħra, l-Ewwel Qorti qieset li kien ikun aħjar għall-attur li jmur għand xi ħaddieħor qabel ma jidħol għall-investiment li kienet qiegħda tipproponi l-kumpanija konvenuta u mhux fi kliem l-attur, iħallih "*jgħaffeġ hu*". Jisħaq li hu u martu kellhom kull dritt li jaħsbu li l-parir li kien qiegħed jingħata mill-provditur tas-servizz kien in *bona fede*, u li kien qiegħed jingħata b'onestà u b'diliġenza professjonali u fl-aħjar interess tal-klijent.

102. L-attur appellant jagħmel referenza għad-diliġenza professjonali meħtieġa minn kummerċjant f'relazzjoni ma' konsumatur vulnerabbli²⁵. Jingħad li mhux raġonevoli li l-Qorti tippretendi li klijent imur jikkontrolla parir li ngħata ma' professjonist ieħor u kienet aspettativa legittima tal-appellanti bħala konsumaturi vulnerabbli li jistrieħu fuq il-parir li jingħataw minn min hu liċenzjat minn awtorità regolatorja u ma jaf bl-ebda Prattika stabbilita kif suġġerit mill-Ewwel Qorti, anqas f'oqsma oħra.

103. Min-naħa l-oħra, l-kumpanija konvenuta twieġeb li l-attur appellant ukoll kellu r-responsabbiltà għal flusu u li l-attur bħala persuna ta' esperjenza vasta li kellu negozju, kien ferm konsapevoli tal-fatt li bl-investiment tiegħu seta' jitlef flusu jew parti minnhom, peress li ma' kull investiment hemm marbut riskju. Tisħaq li l-verżjoni tal-attur li ma kienx jaf li kien hemm riskju marbut mal-investiment mhix kredibbli, meta

---

²⁵ **Artikolu 51A tal-Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur (Kap. 378)** fejn Taħt Taqsima VIII dwar **Prattiċi Kummerċjali mhux Ġusti**, tingħata din it-tifsira: "*diliġenza professjonali*" *tfisser l-istandard ta' sengħa u kura li kummerċjant huwa raġonevolment mistenni li jeżerċita fir-rigward ta' konsumaturi, proporzjonat ma' Prattika onesta fis-suq u, jew mal-prinċipju ġenerali tal-bona fede fil-qasam ta' attività tal-kummerċjant.*

wieħed iqis li l-attur u martu kellhom bosta investimenti oħra (li saħansitra jingħad li kienu ta' riskju akbar minn daww suġġett ta' din il-kawża). Lanqas jingħad li huwa kredibbli l-attur meta jisħaq li ma kienx infurmat li l-investimenti taħt eżami kien fihom riskju u li kienu "garantiti", aktar u aktar meta wieħed jikkunsidra d-dewmien tal-attur sabiex jieħu xi tip ta' azzjoni.

104. Il-kumpanija konvenuta appellata ssostni li hija mxiet b'rieda tajba meta tat is-servizz tagħha lill-attur u lil martu, u skont ir-regolamenti li kienu fis-seħħ fil-perjodu bejn l-2004 u l-2006, meta saru l-investimenti inkwistjoni. Tisħaq li l-attur appellant naqas li jressaq prova konvinċenti li l-imġiba tagħha kienet il-kawża prossima għat-telf imġarrab minnu. Issostni li l-provvediment tal-liġi li fuqu jistrieħ l-attur taħt il-liġi tal-Konsumatur ma kienx għadu għe fis-seħħ meta saru l-investimenti inkwistjoni bejn l-2004 u l-2006. Dan minbarra l-fatt li, l-parir ta' professjonist huwa bbażat fuq opinjoni soġġettiva u li fil-qasam tas-servizzi finanzjarji, ir-riskju f'kull tip ta' investiment iwarja ftit peress li mhux stat ta' fatt oġġettiv, iżda dejjem ikun hemm element ta' interpretazzjoni u soġġettività u allura l-possibilità ta' konkluzjonijiet diverġenti.

105. Lil hemm mill-kwistjoni tal-applikabilità tal-liġi marbuta mal-affarijiet tal-konsumatur, jibqa' l-fatt aċċertat li, fi żmien li l-attur u martu ngħataw

parir dwar l-investimenti tagħhom kienu japplikaw l-*Standard Licence Conditions*, li kif rajna qabel, il-kumpanija konvenuta naqset milli tosserva. Dawn ir-regolamenti jew kondizzjonijiet huma xorta msejsa fuq l-istess prinċipji ta' rieda tajba u għaġal fl-eżerċizzju tat-twettiq tad-dmirijiet professjonali.

106. Filwaqt li din il-Qorti stharrġet il-kwistjoni tar-responsabbiltà li għandha għorr il-kumpanija konvenuta, b'riżultat tan-ness li rriżulta li hemm bejn nuqqasijiet fl-aġir tagħha fil-qadi ta' dmirijietha u d-danni li garrab l-attur taht it-tieni u t-tielet aggravji tal-kumpanija konvenuta, mhux meħtieġ li din il-Qorti tidhol mill-ġdid f'dawn il-konsiderazzjonijiet, iżda tagħmel referenza għalihom.

107. Fil-fehma ta' din il-Qorti, mhuwiex raġonevoli li tistenna li persuna li tfitteż parir mingħand xi hadd professjonist dwar investimenti, li jkun debitament liċenzjat sabiex jipprovdni dak is-servizz, jew servizz f'kull qasam ieħor, li tfitteż il-parir ta' professjonist ieħor.

108. Dan jingħad b'aktar konvinzjoni f'dan il-każ, fejn l-attur xehed li kien jistma lil Micallef, impjegat mal-kumpanija konvenuta, daqs li kieku kien it-tifel tiegħu. Dan jixhed il-fiduċja li l-attur kellu f'min kien qiegħed jagħtih il-parir. Sa dak il-mument li l-attur u martu kienu qegħdin jingħataw il-parir, ma kien hemm xejn li minnu setgħu jipprevedu dak li kien ser jiġri jew li

kien tat-tfassib li kellhom ifittxu *second opinion*. Għalkemm huwa minnu li jibqa' dmir ta' kull persuna li tieġu dawk il-miżuri kollha meħtieġa sabiex tieġu ħsieb ħwejjigħa, ma jistax jitwarrab il-fatt li l-attur u martu kienu pensjonanti, u għalkemm l-attur kellu negozju, jibqa' l-fatt li ma kienx jaf jaqra u jikteb. Dan kollu kien ipogġi dmir akbar fuq minn jagħti parir li dan ikun wieħed siewi u fl-interess tal-klijent.

109. L-attur u martu ma setgħu qatt jitqiesu persuni li kellhom esperjenza fl-investimenti, speċjalment dawk kumplessi, bħal dawk in kwistjoni, li kienu qegħdin jipprovaw jieħdu parir sabiex jagħmlu investiment b'riskju baxx u għal dan il-għan tagħhom, fdaw fil-parir mogħti minn min suppost kien jifhem u li kellu d-dmir li jiggwidahom b'onestà u bl-għaqqal ta' missier tajjeb tal-familja. Din il-Qorti diġà qieset li l-kumpanija konvenuta naqset milli timxi mar-regolamenti jew kondizzjonijiet marbuta mal-għoti ta' servizzi ta' investimenti. Minkejja li parir li jingħata jista' jkollu element soġġettiv, jibqa' l-fatt li fl-għoti ta' dak il-parir, għandhom jiġu mħarsa r-regolamenti dwar imġiba xierqa, li kif ingħad qabel, il-kumpanija konvenuta naqset milli tosserva.

110. Din il-Qorti rat ukoll is-sentenzi li jagħmlu referenza għalihom il-partijiet, iżda hija aktar inklinata li taqbel ma' dak li ngħad fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fil-kawża fl-ismijiet **Rosina Agius v. GlobalCapital Financial Management Limited** deċiża fit-28 ta'

Ottubru, 2020, fis-sens li f'ċirkostanzi bħalma huma dawk tal-każ taħt eżami, ftit li xejn għandu jaħti l-konsumatur, għaladarba huwa jkun poġġa l-fiduċja tiegħu fil-provditur tas-servizz, imma jirriżulta li dan tal-aħħar ma qed iex l-obbligi u d-dmirijiet tiegħu skont il-liġi. Għalkemm f'dik is-sentenza l-klijenta m'appellatx mill-parti tas-sentenza li tefgħet parti mill-ispejjeż fuqha, jibqa' l-fatt li fil-mertu ma tqisx li kellha għorr parti mid-danni fuq il-baži tal-prinċipju ta' kontributorjetà.

111. Għalhekk din il-Qorti tqis validu t-tielet aggravju tal-attur appellant fis-sens li meta fittex il-parir professjonali mingħand il-kumpanija konvenuta li kienet liċenzjata minn awtorità regolatorja sabiex tipprovi servizzi finanzjarji, huwa kellu aspettattiva legittima ta' klijent vulnerabli li jistrieħ fuq dak il-parir mogħti minn min kien hekk liċenzjat. Kull min huwa hekk liċenzjat għandu jaqdi lill-membri tal-pubbliku bl-akbar diliġenza, sengħa, onestà u fl-aħjar interess tal-klijent, bħal missier tajjeb tal-familja. Fin-nuqqas ta' prova li l-attur bl-imġiba jew nuqqas tiegħu, ikkontribwixxa għat-telf li għarrab, ser tirriforma s-sentenza appellata sa fejn sar tnaqqis f'dan is-sens. Ikun ferm ingust li wara li l-kumpanija konvenuta offriet li tagħti parir u l-klijent ikun qagħad fuq dak il-parir, wara li l-affarijiet ma jkunux seħħew kif mixtieq, issawwat lill-klijent billi tippretendi li kwaži kwaži ma kollox jilqa' l-parir mogħti! Il-kumpanija konvenuta u kull min joffri servizzi simili jeħtieġ li jifhmu r-responsabbiltà qawwija li taqa' fuq spallejhom meta joffru s-servizzi tagħhom.

112. Hekk ukoll, fil-każ tal-ispejjeż, ladarba ma jitqiesx li l-attur kellu xi responsabbiltà għad-danni li ġarrab, jeħtieġ li jkun hemm reviżjoni wkoll fil-kap tal-ispejjeż, b'dan illi ser ikun hemm temperament fid-dawl tal-fatt li parti mit-talbiet tal-attur huma preskrittivi.

Deċiżjoni

Għal dawn ir-raġunijiet kollha, din il-Qorti **tilqa'** f'parti minnhom kemm l-appell imressaq mill-attur, kif ukoll l-appell tal-kumpanija konvenuta u b'hekk:

- i. Tħassar dik il-parti tas-sentenza appellata sa fejn ċaħdet l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni u minflok, tilqa' f'parti minnha l-eċċezzjoni tal-kumpanija konvenuta dwar il-preskrizzjoni u tiddikjara li l-azzjoni tal-attur fir-rigward tal-investimenti *The Protected Asset TEP Fund No. 2 - GBP* fl-ammont ta' £96,000 u *The Protected Asset TEP Fund No. 2* fl-ammont ta' GBP £200,000 tinsab preskritta;
- ii. Tikkonferma s-sentenza appellata limitatament sa fejn laqgħet it-talbiet attriċi f'dak li għandu x'jaqsam mal-investment *The Protected Asset TEP Fund No. 2* fl-ammont ta' €148,100 u ċaħdet il-bqija tal-

eċċezzjonijiet tal-konvenuti;

- iii. Tilqa' l-bqija tat-talbiet attriċi, b'dan illi tikkundanna lill-kumpanija konvenuta tħallas lill-attur id-danni mgarrba f'dak l-investment partikolari indikat, liema danni qegħdin jiġu likwidati fl-ammont ta' €20,884, flimkien mal-imgħax bir-rata ta' 8% mid-data tan-notifika tar-rikors maħluf lill-kumpanija konvenuta, sad-data tal-ħlas effettiv.

L-ispejjeż tal-proċeduri quddiem l-Ewwel Qorti jinqasmu inkwantu s-sehem ta' kwart ($\frac{1}{4}$) mill-attur u s-sehem ta' tliet kwarti ($\frac{3}{4}$) mill-kumpanija konvenuta. Min-naħa l-oħra l-ispejjeż taż-żewġ appelli għandhom jinqasmu bin-nofs ($\frac{1}{2}$) bejn il-partijiet fil-kawża.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Josette Demicoli
Imħallef

Deputat Registratur
SS